

„A könyv a szocialista kultúra
leghatalmasabb fegyvere!”

(Gorkij)

BORSODI KÖNYVTÁROS

II. RÁKÓCZI FERENC
KÖNYVTÁR
A BORSOD MEGYEI KÖNYVTÁRKÖZI BIZOTTSÁG
TÁJÉKOZTATÓJA

MISKOLC

1965

16

Tartalomjegyzék

Szónyi László: Készülünk fel a harmadik 5 éves tervidőszakra — — — — —	1
Deák Gábor: A II. Rákóczi Ferenc Könyvtár és a hálózat könyvtárai — — — — —	2
Kordos László: A miskolci Városi Könyvtár egy éve — — — — —	3
Cserháti János: A Diósgyőri Gyárak olvasómozgalma 20 év tükrében — — — — —	4
Szabó Gyula: Hogyan működik megyénk első körzeti könyvtára? — — — — —	6
Bodgál Ferenc: A könyvtárak helytörténeti gyűjteménye — — — — —	8
Tóth József: A művelődési házak és a könyvtárak együttműködéséről — — — — —	9
Kopasz Erzsébet: Könyvtárunk és az Ady Endre Művelődési Ház kapcsolata — — — —	11
Győri Erzsébet: Könyvtáraink és a televízió — —	11
Varga Béla: A falusi könyvterjesztés néhány bevált módszere — — — — —	12
Magyar András: Könyvterjesztés — vagy üzletkötés? — — — — —	13
Kuchta Gyula: Bibliográfia és könyvtárhasználati tájékoztatás az iskolában — — — —	14
Bárdos Józsefné: Az ifjúsági könyvtár az oktatónvelő munka szolgálatában — — — —	15
Sotkó Józsefné: Új szabadpólc — olvasók a raktárban — — — — —	16
Demkó Imréné: Modern könyvtár — több olvasó	17
Zádory Károly: Népszerű mezőgazdasági könyvek útja járásunkban — — — — —	18
Bárdos Józsefné: Vetélkedők a gyermekkönyvtárakban — — — — —	19
Benkő Csabáné: A Költészet Napja Tokajban —	19
Tóth Bertalan: Móricz Virág Sajószentpéteren —	20
Hírek könyvtáraink életéből — — — — —	21
Kimutatás az 1964. év könyvtári munkájának eredményeiről — — — — —	22
Cikkeink szerzői — — — — —	23

Szerkesztő Bizottság:

Szónyi László, dr. Zsidai József,
Nagy Gusztáv, Berecz József, Magyar András

Főszerkesztő: Győri Erzsébet

Kézirat gyanánt.

Felelős kiadó: Szónyi László

Készüljünk fel a harmadik 5 éves tervidőszakra!

Az 1965-ös évvel befejezzük a második 5 éves tervidőszakot. Az elmúlt évek tapasztalatai alapján úgy látjuk, hogy a kitűzött tervszámokat elérfjük, sőt túlszárnyaljuk. A terv ugyanis az olvasók számának a növelését 27 000-ben (Miskolccal együtt 40 000-ben) szabta meg, az ezer lakosra jutó könyvek számát 1200 kötetben. Előbbit már 1964-ben túlteljesítettük, míg utóbbinak teljesítésére, sőt minimális túlteljesítésére is megvannak a gazdasági-pénzügyi erőforrások.

Bár a harmadik ötéves terv irányzamai még nem ismeretesekek, s még nem hangzottak el központi direktívák az 1966—1970-es időszakra, mégis szükségét látjuk annak, hogy a 20 éves távlati fejlesztési terv ismeretében — némi tájékoztatást adjunk az elkövetkezendő 5 éves tervidőszakra. Szükségessé teszi ezt az a körülmény is, hogy éves tervünk, melyet szeptembertől augusztusig készítünk, már ebben az évben áthúzódik a harmadik 5 éves terv első évébe.

Milyen tendenciák érvényesülései hatnak a jövőben? Első helyen kell említenem az egységes megyei könyvtárpolitika megvalósulását, a különböző könyvtárhálózatok közötti együttműködés biztosítását. Az iskolai, szakszervezeti és tanácsi könyvtárak munkájának koordinálása, az összehangolt tevékenység biztosítása minden körülmények között szükséges. A tervidőszak alatt hálózatunkban csökken a könyvtárak száma, tovább folyik — reméljük a jelenleginél gyorsabb ütemben is — a kis könyvtárak összevonása a körzeti könyvtárak számának növelésével. Nő a helybenolvasást is biztosító intézmények száma, mely egyik előfeltétele annak, hogy ténylegesen könyvtári munka legyen a jellemző, s ne csupán a kölcsönzési tevékenység.

Ezzel a tendenciával együtt kell, hogy járjon a népművelés különböző ágaival összehangolt könyvtári tevékenység.

A most folyó — 1964/65-ös — tervévben már megindultak a kísérletek a művelődési otthonok és könyvtárak együttműködésének kibontakozására. Az első év tapasztalatainak elemző értékelésével tovább kell a tendenciát fejleszteni, s minél szélesebb körben alkalmazni.

Figyelemmel kell lennünk az általános és szakmüveltség fejlesztésére. A dolgozók általános iskoláiban, a különböző tanfolyamokon, a közép- és felsőfokú képzésben, a szakmai továbbképzésben résztvevők könyvtári eszközökkel való segítése munkánk gerincét kell, hogy képezze. A dolgozók tudatának, gondolkodásának, ízlésének fejlesztése, s ezzel a szocialista módon élni, tanulni és gondolkodni tudó embernek a kialakítását előmozdítani, tevékenységünket ember-központúvá tenni, valamennyiünk megtisztelő feladata. Miként a korábbi években, a továbbiakban is törekednünk kell a ma még nem olvasók, a betűtől távolállók számának csökkentésére, olvasókká való nevelésére. Különösen az ezer lakos feletti községekben alacsony az olvasók száma, a lakosság számához viszonyítva. A meglévő

olvasók segítségével, a társadalmi szervezetek összefogásával, a gyermekek bevonásával széles fronton kell kibontakoztatni a szervező tevékenységet. A kocsma helyett a kultúrotthon, s benne a könyvtár legyen a társas élet egyik fő központja. A klubkönyvtárak továbbfejlesztése, számuknak növelése biztosítja a kulturált olvasás feltételének megteremtését!

A harmadik ötéves tervidőszak alatt kb. félmillióval nő hálózatunk könyvtárainak könyvvállománya. Ez a nagyrányú növekedés igen nagy felelősséget ró a szervező tevékenységet végző könyvtárosokra. Könyvtáraink zömében — gondolok itt elsősorban a létrehozandó körzeti könyvtárakra — kell megteremtteni a kézikönyvtári állományt, s ezzel a tájékoztató munka alapjait. Pótolandó — több intézményünkben — a hiányzó kézikönyvtáranyag, s — mindenütt — mindaz, amire a minőségében változó falunak szüksége van. Tudatos elemző munkával kell megteremtteni a biztos alapját annak, hogy a könyvbeszerzésünk ténylegesen meglévő igények kielégítését szolgálja úgy, hogy a fejlődés irányát is figyelembe veszi.

Külön kell említést tennem a folyóiratbeszerzés fontosságáról. A mindennapi élet, a tudomány és kultúra fejlődéséről a napilapok, a folyóiratok tájékoztatnak leggyorsabban. Mire fizessünk elő, mit járassunk? Csak a helyi viszonyok ismeretében lehet erre kielégítő választ adni. Fontos viszont, hogy a könyvtárba ne ugyanazok a napilapok és folyóiratok járjanak, mint a kultúrotthonba, hangoljuk össze a két intézmény napilap és folyóirat beszerzését! A megőrzés minden esetben a könyvtár feladata legyen.

A strukturális változás, a községi könyvtárak munkájának mennyiségi, de különösen minőségi fejlődése a járási könyvtárak szakmai-módszertani irányító tevékenységének a fejlődését is igényli. Bár kétségtelennek látszik, hogy a tervidőszak alatt még bőven akad operatív szervező feladat (ettől, sajnos, nem tudunk szabadulni bárhogy is szeretnénk évek óta), a minőségileg is fejlődő községi könyvtárak szakmai-módszertani irányítása nem e munka minőségi fejlődésének szükségességét húzza alá. Továbbá más szakmai-módszertani irányítást igényel a függetlenített könyvtárossal működő kiemelt községi könyvtár, mást a körzeti könyvtár (megítélésem szerint e könyvtártípusig beszélhetünk ténylegesen könyvtárról), s teljesen mást a többi, melyet én egyszerűség kedvéért, no meg azért is, mert ezekben talán sohasem tudunk tényleges könyvtári feltételeket teremteni (s kifejezőbb szót sem találok) — könyvkölcsönzőnek nevezek. De még ez utóbbin belül is meg kell különböztetnünk: a klubszerű körülmények között működőket (klubkönyvtárak), s azokat, melyek irodában, folyosón „működnek”, s 1—2 szekrénybe bezúfolt könyvből — kölcsönöznek. Szükségesnek tartom hangsúlyozni, hogy ez utóbbiakról sem feledkezhetünk meg, viszont a törekvésünk az, hogy

folyamatosan megszűnik önállóságuk, s a körzeti könyvtárak fiókkönyvtáraiként működnek majd tovább, mint klubkönyvtárak, Azzá lehet és kell őket fejleszteni.

A járási könyvtárak területre ható (azaz járási) irányítása a módszerekben is változást igényel. Előtérbe kerül a tudatos elemző munka, a vizsgálódások egész sora (a könyvtári munka, a munka hatásának vizsgálatai, az igények elemzése stb.), a részfoglalkozású és tiszteletdíjas községi könyvtárosok (könyvkölcsönzők) továbbképzésének biztosítása. (A függetlenített továbbképzéséről, valamint az alapfokú képzettség nélküli részfoglalkozású és tiszteletdíjas községi könyvtárosok (könyvkölcsönzők) alapképzettsége megszerzésének lehetőségéről a jövőben is a II. Rákóczi Ferenc könyvtár gondoskodik.)

S e gondolatsort befejezve: a II. Rákóczi Ferenc könyvtár megyei szakmai-módszertani irányító tevékenységének is minőségében kell fejlődnie. A szakosított módszertani munka térhódítása, s további kibontakoztatása biztosíthatja a minőségi fejlődést. A módszertani szemináriumok gondos előkészítése, a vitára érett anyagok megtárgyalásának jó kimunkálása, megyén belüli és kívüli tapasztalatcserék szervezése, a függetlenített könyvtárosok továbbképzésének biztosítása, a helyszínen végzett vizsgálódások tapasztalatainak közreadása, a módszertani kiadványok számának

és színvonalának emelése stb. biztosíthatja e törekvéseink megvalósítását.

A harmadik ötéves tervidőszak alatt néhány kiemelkedő, nevezetes évfordulóra is sor kerül, melynek méltó megünneplését előkészítendő könyvtárainknak is részt kell venniük. 1967-ben ünnepeljük a Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelmének 50. évfordulóját. 1969-ben két fontos eseményre is emlékezünk: az egyik a Tanácsköztársaság kikiáltásának 50., a másik könyvtárhálózatunk kialakulásának 20. évfordulójára kerül sor. 1970-ben, a tervidőszak utolsó évében, felszabadulásunk 25. évfordulóját ünnepeljük majd. Hogy könyvtáraink méltóan járuljanak az ünnepségek sikeréhez munkájukkal, már jóelőre tervezni és készülni kell. Járási könyvtárainknak igen megtisztelő feladata lehetne például ha területük könyvtárainak monográfiáját elkészítenék. De egy-egy könyvtár történetének igényes feloldozása is dicsérendő feladat lenne.

Könyvtárhálózatunkra az elmúlt időszak alatt elsősorban a számszerű (statisztikailag is kifejezhető) fejlődés volt jellemző, hangsúlyozva, hogy erre a jövőben is szükség van, de ezzel együtt a minőségi munkára való törekvést is tartuk szem előtt! Bár ez nem olyan látványos, esetleg nem is könnyen mérhető —, de nem hiányozhat egy valamire való könyvtár törekvései közül.

SZŐNYI LÁSZLÓ

A II. Rákóczi Ferenc Könyvtár és a hálózat könyvtárai

Ha történeti sorrendben tárgyalnánk a megyei könyvtárhálózat munkáját, ennek körében a II. Rákóczi Ferenc Könyvtár kialakulását, munkáját, a címet meg kellene fordítanunk és előbb a hálózat könyvtári munkájáról kellene beszélnünk, minthogy abból nőtt ki a miskolci központi közművelődési könyvtár. Ezért van az, hogy sokszor még mindig magán hordja a II. Rákóczi Ferenc Könyvtár is ezt a hagyományt. A városok általában jobban el voltak látva könyvtárakkal, s a könyvkultúra magasabb fokon is állott, még ha polgári jellegű is volt az, a falu azonban nemcsak a könyvkultúra, hanem más téren is messze elmaradt még a polgári műveltségtől is. Kultúrforradalmunk nagy előrelépése volt, amikor megteremtette a feltételeket a közművelődéshez, amikor villanyvilágítást adott minden községnek, hogy a villanyfénynél behatoljon a kultúra világossága is a magyar faluba. Ma büszke öröm tölt el bennünket, ha végigmegyünk a szebbnél szebb vidéki könyvtárainkon, amelyekben nemcsak az izléses berendezés, a városias formák, a magasabb igényeket tükröző kiállítás ragadja meg a látogatót, hanem a könyvállomány sokrétűsége, az olvasóforgalom mind nagyobb emelkedése. Ezzel valóban kiemelkedett a falu, a vidék az elmaradottságból, könyvtárai megnyitották az utat az egykor csak városiaknak kijáró „magas” kultúra előtt.

A Megyei Tanács végrehajtó bizottsága, a járási és községi tanácsok sok anyagi áldozata azzal a kézenfogható eredménnyel járt, hogy ma már a megyében számos helyen, járási székhelyeken és kisebb-nagyobb községekben egymás után nyílnak meg a magas igényű, a kényelmet, olvasási lehetőségeket biztosító és vonzó könyvtárak. Sok helyen a művelődési otthonok mellett, másutt külön erre a célra biztosított épületekben, a legkényesebb városi igényeket is kielégítve, megtalál-

juk azokat a könyvtári lehetőségeket, amelyek közel hozzák a falut a városhoz. Más kulturális eszközök, rádió, televízió mellett az önművelésnek olyan lehetőségei ezek a könyvtárak, amelyek pótolják a nagyvárosi művelődési lehetőségeket, könyvtárközi kölcsönzéssel bekapcsolják az érdeklődőket az egész nagy, nemzeti könyvhálózatba. Nem azt mondjuk, hogy elértük a maximumot, hanem azt, hogy megvetettük a közművelődésnek az alapjait, amelyen tovább jutva, mind a könyvállományban, mind az olvasottságban valóban közkinccsé tudjuk tenni a könyvet.

Ennek a fejlődésnek nemcsak könyvtári, hanem más társadalmi vonatkozásai is vannak. Mindenekelőtt a legközelebb álló kérdésre szeretnénk rámutatni, az értelmiség vidéki elhelyezkedésének kérdésére. Bizonyára sokan nem ismerik a végzős egyetemisták közül a vidéki könyvtárhálózatot, nem tudják, hogy ma már kilábolt a falu a sárból és a sötétségből. Nemcsak a vendéglátóüzemek igyekeznek felsorakozni az igényesebb külsőkkel a fejlődés útján, hanem még ezeken túl is magasán kiemelkednek vidéki könyvtáraink mind berendezésükkel, mind — a fejlődés fokozatos megtartásával — javuló szakmai könyvtárszolgálatunkkal, szakképzett könyvtárosokkal.

Természetesen vannak járáások, melyek előbbre vannak, mások hátrább, aszerint, ahogyan a társadalmi és tanácsi erőforrások rendelkezésre álltak. Előfordult, hogy még ezek mellett is történt lemaradás, mint pl. Szerencsen, ahol évek óta húzódik — még az anyagi segítség biztosítása ellenére is — a járási könyvtár megfelelő elhelyezése, de a nemes versengésben nem tudjuk, melyiknek örüljünk jobban, az edényi könyvtárnak, vagy a mezőkövesdinek, vagy a sátorlajaujhelyinek, vagy éppen a nemrég átalakított putnokinak.

Ezúton mondok köszönetet a Megyei Tanács V. B.-

nek, a járási tanácsoknak, a községi tanácsoknak és azoknak az állami gazdaságoknak, tsz-eknek, földműves szövetkezeteknek és a községek dolgozóinak, akik, s amelyek anyagiakkal és munkával hozzájárultak intézményeink felújításához és korszerűsítéséhez.

Folyó ötéves tervünk végére célul tűztük ki, hogy a könyvellátottság megyei szinten 1,2 lesz. Ehhez még a hátralevő időszakban tervszerű állománygyarapításra van szükség. De a számok sűrűn követelik egyes járási könyvtáráépületek elhelyezésének megoldását, ezek között is legelőször Kazincbarcika és Szerencs városi, illetve járási könyvtárának megfelelő elhelyezését. Hiszem és tudom, hogy Kazincbarcikán olyan nehézségekkel találkozunk, amelyek kívül esnek a jelenlegi városvezetés lehetőségein, de Szerencsre vonatkozólag kénytelenek vagyunk hangoztatni, hogy a központi hitelekkel két ízben is biztosított hitelt sem használták fel. A megfelelő tanácsszervektől több aktivitást kérünk. Szeretném azt hinni, hogy jószándékukban nincs hiány, kulturális felemelkedésünk jelentőségét ismerik, tudják, hogy gazdasági-társadalmi forradalmunknak és népi demokratikus berendezkedésünknek nemcsak államhatalmi, államigazgatási alapjai, hanem szellemi, eszméi alapjai is vannak. Ebben kapnak nagy jelentőséget közművelődési könyvtáraink.

Nem kívánom elemezni a járási, kiemelt községi és tiszteletdíjas községi könyvtárosok munkáját. Módszer-

tani és hálózati csoportunk kiszállásai alkalmával ezt a munkát is irányítja.

Pedagógiai irodalmunk adós a magyar közművelődés történetének megírásával. Korszakokra lehet osztani ezt a témakört is az Eötvös-féle „népnevelési egyesületek”-től a mai szervezett és sokágú közművelődési könyvtárig. Reméljük, hogy a néhány éve megindult egyetemi és főiskolai könyvtár-népművelési szakokon a tanszékek ilyen szakdolgozati témákat is adnak, sőt disszertációk is készülnek ilyen vagy hasonló témakörökből. Levéltáraink, közgazgatási bizottságok jelentései is őrzik a nyomait ezeknek a munkáknak. Ezí feldolgozva nagy és szép adósságot fog törleszteni az új könyvtáros-népművelő nemzedék. Minden munkának meg lehet keresni a szépségét, örömet, hagyományait, amelyeken okulva, eszményt találva, örömmel tölthetjük be hivatásunkat.

E néhány sorban nem elemeztem a hálózati munkát, nem is kívántam részletekbe menni a megyei és hálózati munka kapcsolatában, azt a II. Rákóczi Ferenc Könyvtár ügyrendje és a járási könyvtárhálózat munkarendje megadja, értekezleteinken, módszertani leveleinkben mindenki megtalálja. Napi gondjainkat, problémáinkat felettes szerveink, a társadalmi szervek segítségével megoldjuk, hivatásszeretettel és lelkesedéssel — mert ehhez a munkához e nélkül hozzá sem érdemes kezdeni — csak a jó kapcsolatok adnak.

Dr. Deák Gábor

A miskolci Városi Könyvtár egy éve

Ha a puszta számokat nézzük, a Városi Könyvtár 1964. évi statisztikája a következő eredményeket mutatja:

könyvtárak száma	27
könyvállomány	107 272
olvasók száma	10 841
látogatók száma	137 569
kölcsönzött kötet	431 743

Egy év alatt a könyvállomány 18,6, az olvasók száma 22, a látogatók száma 7,8 és a kölcsönzött kötetek száma 17,1%-os emelkedést mutat.

Még egy kis statisztika: a város három közművelődési könyvtárhálózatában (II. Rákóczi Ferenc, Városi és Szakszervezeti Könyvtár) a Városi Könyvtár a könyvállomány 29,5, az olvasók 32, és a kölcsönzések 45,9%-át mondhatja magáénak. Ez utóbbi szám a beavatatlannak talán feltűnő. Könyvtárosoknak nem kell magyarázni, hogy a jó eredményt, a magas forgási sebességet a kiterjedt fiókhálózat, a kezdettől fogva mindenütt bevezetett szabadpolcos kölcsönzési rendszer, a viszonylag új könyvanyag okozta. Ehhez tehát engedtek meg azt is hozzátennem, hogy a lehető legkisebb adminisztrációs akadályt gördítjük az olvasók elé. Milyen külső és belső események jellemezték a hálózat múlt évi munkáját? Talán külsőség, de mégis jóleső a közönség számára is, hogy az eddig számozott fiókkönyvtárak nevet kaptak, a leghíresebb miskolci vonatkozású költők és írók neve díszíti az (ugyancsak új) táblákat. Így működik most már városunkban az Ady (a művelődési ház nevét kellett átvennünk, bár Adynak nincs városi vonatkozása), Dayka Gábor, Tompa Mihály, Gárdonyi Géza, Egressy Gábor, Lévay József, Kaffka Margit és az országban elsőnek, Szabó Lőrinc könyvtár. A másik új szín, amibe kissé félve fogtunk, de a vártnál jóval nagyobb sikert hozott, a Libresszó megnyitása volt. A régi Mosoly cuk-

rásza, majd utána borkóstoló, kulturális intézménnyé vált. Elsősorban fiókkönyvtár egy új lakótelepen, a Selyemréten, folyóiratolvasó nem kötelező kávéfogyasztással (a régi kávéházak mintájára), végül képzőművészeti bemutató helyiség, ahol a legjobb miskolci grafikusok alkotásai váltogatják egymást. A közönség néhány hét alatt odaszokott, és ma már kinötte nem túlságosan nagyra szabott kereteit.

A II. Rákóczi Ferenc Könyvtár jól működő gyermekrészlege mellett a mi feladatunk lett a városperem gyermekkönyvtári ellátása. Itt nem járhatunk el egységesen, a körülmények a legváltozatosabb megoldásra kényszerítettek. A vasgyári fiú és leány általános iskola tanulói könyvtárát magába olvasztotta (természetesen a tulajdonjog teljes fenntartásával) az iskolában külön szobában elhelyezett gyermekkönyvtár. A Kilián-déli lakótelep általános iskolájának egy tanterme magába foglalja a felnőtt és a gyermekkölcönzött, az iskola ifjúsági anyagával együtt, ugyanakkor az ott elhelyezett Dayka Gábor Könyvtár látja el szakkönyvekkel a kabinetrendszerrel dolgozó iskola tantárgyi terméit. A Selyemréten szeptemberben megindult új hatalmas általános iskola egyik tanterme kizárólag ifjúsági könyvtári célokra szolgál, az eredmény néhány hónap alatt 500-on felüli olvasógárda és óriási forgalom. Két gyermekkönyvtárunk működik iskolán kívül és önálló (de csak egyszobás) helyiségben: a Martin-telepen és Hejőcsabán.

A hirtelen fejlődést nem bírtuk volna saját költségvetésünkből kigazdálkodni. Segítségünkre sietett az Egyetemi Könyvtár és a Szakszervezeti Központi Könyvtár, könyvanyaggal és folyóiratokkal. Fogadják ezúton is hálás köszönetünket. Bár 1960. óta a hálózat óriásit fejlődött, hiányosságunk, nehézségünk bőven akad. A kilenc fiók- és tizenhét letéti könyvtárban — a központ három személyével együtt — összesen 11 függetlenített könyvtáros dolgozik, akiknek java-

része tanul. A megígért és új státuszokban jelentkező támogatás valahol fent elakadt, és a vezetés egyik legfőbb munkája az állandó diszpécser szolgálat, a dolgozók irányítása, hogy a kölcsönzési munka sehol meg ne álljon. A módszertani munkát is csak ebben az évben indíthattuk meg, tudományosabb kutató, fel-tárázó jellegű tevékenységre csak munkaidő után gondolhatunk.

1964 februárjától kezdve, a két nyári hónap kivéte-lével minden hónap utolsó szombatján munkaértekez-letet tartunk, felváltva egy-egy fiókkönyvtárban. Ezek tárgya: az új könyvtárvezető bemutatkozása, a sza-badpolcos kölcsönzés tapasztalatai, az instruktorok be-számolói, a nyári munka előkészítése, a tapasztalat-csere látogatásokról szóló beszámolók, az évi munka-terv megbeszélése, a gyermekkönyvtárak helyzete volt. Az egymástól sokszor 10 kilométerre dolgozó könyv-tárosok találkozhatnak egymással, látják és értékelik egymás munkáját, ma már szinte társadalmi esemény egy-egy összejövetel.

Terveken nincsen hiány. A városi hálózat — tisz-letben tartva a megyei könyvtár tudományos jellegű könyvvállományát és olvasótermét — nem akar versen-geni olyan téren, ahol annak semmi értelme és a si-kerre semmi reménye nem volna. Célunk a köny-vek minél gyorsabban történő eljuttatása az olvasók-hoz, a csaknem házhöz szállítás. Szigorúan tudomá-nyos jellegű könyvanyagot nem szerzünk be, de arra viszont törekszünk, hogy legalábbis fiókkönyvtáraink jól felszerelt kézikönyvtárral rendelkezzenek.

Távolabbi célkitűzések:

1. Függetlenül az esetleg megépítésre kerülő repre-zentatív városi-megyei könyvtártól, négy kerületi központi könyvtár létesítése, kölcsönzővel, rak-tárral, felnőtt- és gyermekolvasóval.
2. A folyóiratok növekvő népszerűségére való tekin-tettel, a város belterületén folyóiratolvasó terem felállítása, magyar és külföldi anyaggal, kézi-nyvtárral.

3. A Nehézipari Műszaki Egyetem könyvtárával kö-zösen műszaki folyóiratolvasó létesítése egyetemi jegyzetekkel és tankönyvekkel kiegészítve, hogy a Miskolcon lakó egyetemi hallgatók és technikai középiskolák ellátása biztosítva legyen, és ne legyenek kénytelenek a nehézkesen megközelít-hető egyetemet minden esetben felkeresni.
4. Az Idegennyelvű Könyvtár anyagának felrészítése és kihelyezése. A nagyarányú kétoldalú idegen-forgalomra való tekintettel itt helyeznénk el az útikönyvek és térképek táráit is.
5. A hanglezkölcsönző és hanglezkölhallgató helyiség berendezése. Az utóbbira jó példa a bé-késcsabai megyei könyvtár, az elsőre gyönyörű példákat láttam Párizsban.

Amint láthatjuk, a tervek a differenciált városi közönség igényeit elégítenék ki. Hogy ezekre igény van és megvalósításuk nem lehetetlen, szabad legyen a Városi Könyvtárnak és a TIT-nek két közös és már működő intézményére hivatkoznunk, a Felolvasó Színpadra és az Ifjúsági Irodalmi Akadémiára. Az előbbi túlnótlán ismert, hogy vele itt részletesebben foglalkozunk, a második szintén 1964 őszétől műkö-dik, és Miskolc középiskoláinak válogatott és ön-ként jelentkezett kis gárdáját készíti fel az irodalom-nak a középiskolai színvonalat meghaladó megisme-résére, 40—50-es létszámmal.

Az előírt könyvpropaganda sajnos kiszorult könyvtárainkból, hely hiányában, illetve más helyen, elsősorban iskolákban rendezzük azokat. Martintelepi és hejőcsabai könyvtárunk végzett igen szép munkát ezen a téren, és helyettesíteni próbálták a területükön hiányzó művelődési házi feladatokat.

Végül a legújabb és a megvalósítás küszöbén álló tervünk: a városi tanács áldozatkészségéből irodalom-történeti füzet sorozatot indítunk, az első két tanul-mány rotaprint nyomással még ebben az évben meg-jelenik.

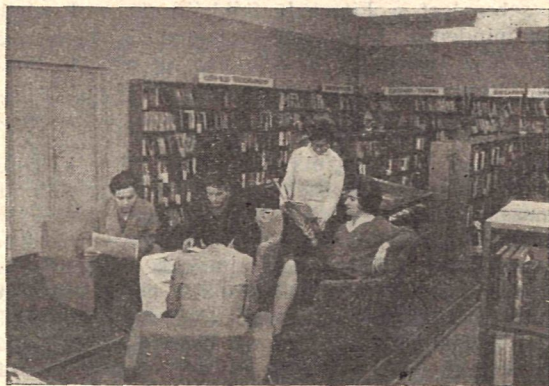
Kordos László

A Diósgyőri Gyárak olvasómozgalma 20 év tükrében

Húsz év — két évtized —, ahogy mondani szokás, történelmi távlat, mely az embert visszapillantásra ösztönzi a maga mögött hagyott úton. Nem könnyű, de egyben jóleső érzés a visszaemlékezés. Talán már csak néhány számadat, egykori szűkszavú jelentés őrizi az üzemi olvasómozgalom 20 év előtti szárnybon-togatásait. Diósgyőriben a felszabadulás után kibon-takozott szakszervezeti könyvtármozgalom kezdeti ne-hézségein túljutva — amikor a feloszlott régi mun-kásegylet — (volt Jószerencse) szerény könyvtári állomá-nyát a gyárak átvették ki-ki a maga létesítendő könyvtárának alapállományaként — önálló életet kez-dett élni. Az üzemek szakszervezeti bizottságainak hathatós anyagi támogatása révén a könyvtárak állomá-nya — az akkori könyvkiadás szűkkörűségéhez mérten — rohamosan emelkedni kezdett. A Lenin Ko-hászati Művek szakszervezeti könyvtára 1956 végére 21 855 kötetes állománnyal rendelkezik. A Diósgyőri Gépgyárban működő két könyvtár állománya erre az időszakra eléri a 18 ezret. A könyvtárak látogatót-tságának megállapítására az akkori statisztikai adat-szolgáltatás szervezetlensége nem nyújt lehetőséget.

A nagy üzemi könyvtárak létrejötté után — ezek irányítása mellett — szinte egy időben megindul az üzemek területén működő műhelykönyvtárak kialakít-ása is. Ezek zömmel a Lenin Kohászati Művek terü-

letén létesülnek. A műhelykönyvtárak jelentőségét a szakszervezeti bizottságok korán felismerik, hiszen elő-nyoik a lakóhely szerinti könyvtári ellátással szemben közismertek, mivel egy üzem termelői kollektívájára egészen tudnak hatni. Ebben van ma is ereje és je-lentősége a szakszervezeti könyvtármozgalomnak.

Bartók Béla Művelődési Ház szakszervezeti könyvtára

Ma a Diósgyőri Vasas Bartók Béla Művelődési Ház Központi Könyvtárának, mint a régi diósgyőri munkáskönyvtár „leszármazottjának” megtisztelő és nagy felelősségű feladata a diósgyőri üzemek könyvtári összefogása, a szakszervezeti könyvtári hálózat további fejlesztése és az olvasómozgalom kiszélesítése.

Az alábbi táblázat 1956—1964 közötti évekből ad áttekintést a könyvtár és az irányítása alá tartozó LKM üzemi könyvtárak együttes adatairól:

Év	állomány	olvasók száma	kikölcs. kötetek	látogatók száma
1956	21 855	2470	65 927	—
1957	25 234	2233	61 581	—
1958	26 139	4298	120 640	—
1959	30 708	4619	126 449	—
1960	35 339	4877	132 981	39 532
1961	37 472	5107	134 740	42 443
1962	42 910	5285	142 836	45 409
1963	47 616	4010	104 300	34 594
1964	74 498	6870	192 386	64 828

Az 1964-ben ugrásszerűen megemelkedett számadatok már a Diósgyőri Gépgyárak könyvtári adatait is jelzik.

ÜZEMI (MŰHELY) KÖNYVTÁRAK

1964-ben 38 üzemi, illetve letéti könyvtár működött, olvasóinak száma az összes olvasók számának több mint kétharmada. Ezek a könyvtárak — ma már bátran állíthatjuk — többségükben megalapozták munkájukat és jelentős helyet foglalnak el az üzemi dolgozók olvasási igényeinek felkeltésében és kielégítésében. Az üzemi könyvtárosok igényesebbek munkájukkal szemben, ismerik olvasóik igényeit, nagyrésztük már alapfokú szakmai képzettséget is szerzett. Hasonló képzésen évente rendszeresen szerzik meg a végzettséget az időközben bekapcsolódó társadalmi aktívák is. A legnagyobb elismerés és megbecsülés illeti meg aktívainkat, akik sokszor a gazdasági-, műszaki vezetés meg nem értő magatartásával, közömbösségével szemben (ha már ma ritkábban is fordul elő) fáradhatatlanul dolgoztak. Ma már önálló helyiségű üzemi könyvtárunk is van, mely túllépve a 2—300 kötetes üzemi könyvköl-

csonzó szintjét 1200—1600 kötetes üzemi kiskönyvtár rangjára emelkedett. (Acélöntöde, Durvahengermű.)

Könyvtári hálózatunk továbbfejlesztésének sarkalatos tényezője éppen az említett önálló könyvtári helyiségek létében, vagy — ma még túlnyomó részében — nemlétében rejlik. Megjegyezni kívánom, hogy mi, szakszervezeti könyvtárosok „könyvtáraknak” nevezzük az egy-két könyvszekrényből álló állományt is, mert gyakorlatilag a letétbe adott kötettség többszöröse a szekrények befogadóképességének. Az üzemi könyvtárak fejlődése helyzetüknél, helyi sajátosságaiknál fogva nem lehet egyenletes. Ahány üzem, annyi formája a termelés megszervezésének, a termelő kollektíva összetételének, műveltségi fokának stb. Ez alapvetően meghatározza a társadalmi könyvtáros helyzetét és munkáját, nem is szólva a könyvtáros személyi felkészültségéről, rátermettségéről. Mégis, munkánk erejét ezeknek a kis könyvtáraknak a további fejlesztésére, megerősítésére kell fordítani. Erőfeszítéseinket különösen indokoltá tette a szocialista brigádmozgalom egyre terebélyesedő hulláma. A mozgalom céljából következett, hogy a könyvtárak segítségük a dolgozók brigád-vállalásainak megvalósítását. Ez a feladat természetesen visszaható a könyvtári munka egészére is, hiszen a szocialista brigádmozgalom terjeszkedésével egyidejűleg növekedni kezdett a könyvtárakban az olvasók száma is. Továbbá a brigádtaggal való foglalkozás maga után hozta bizonyos mértékben a könyvtári munka tartalmi színvonalemelkedését is. Korai lenne még végkövetkeztetéseket levonni munkánk eddigi hatásáról, de kézenfekvő a kérdés, hogy könyvtári szempontból milyen formában jelentkezik a szocialista brigád-vállalások teljesítése. Egy termelési feladat teljesítése, túlteljesítése műszaki szempontból mindenkor regisztrálható, tehát kézzelfogható eredménye van. Egy kulturális vállalat (az esetek többségében valamilyen szellemi tevékenység megkezdéséről van szó) teljesítésének elbírálásában nem ilyen könnyű a feladat. Itt most nem akarom az egy évtizeddel előtti időszak rossz példáinak sorát felhozni, amikor egy helyes célkitűzés helytelen értelmezése következtében például egy csasztuska-brigád magyartalan, kínrímes nekibuzdulása nyomán 24 órán belül tonnákban vártuk az eredményt. Ez vagy türelmetlenség, vagy meg nem értése a dolgoknak. A mi munkánk hatása sokkal lassúbb folyamat, mint egy termelési eredmény megszületése. Hatása általában hosszú idő után mérhető le — akkor is valamilyen közvetett formában. A könyvtáros legyen türelmes, kitartó. A szocialista brigádok könyvtári vállalásainál csak ez lehet a szempont. Ha egy brigádtag vállalás-képpen egy-két könyvet kölcsönöz, ez a teljesítés formálsnak tűnik, hiszen azt ellenőrizni, hogy valóban elolvasta-e a kivitt könyvet — nehéz. Ankéntok és egyéb irodalmat népszerűsítő rendezvények tömeges voltára még nem volt példa. Nem is igen lesz. Azonban egy bizonyos, hogy számos példát tudunk arra nézve, hogy egy-egy brigádtag kezdetben „brigádbecsületből” kezdett olvasni, de a későbbiek során (a könyvtáros dicséretére is válják) már rendszeres olvasójává vált a könyvtárnak. Az ilyen brigádtagok száma viszont napjainkban már egyre több, és itt már elérkeztünk valamilyen „lemérhető” eredményhez. (1964-ben az LKM üzemi könyvtárak olvasóinak 65 százaléka szocialista brigádtag volt.)

Igen fontos, hogy a könyvtáros ismerje a brigádok teljes vállalását, az üzem sajátos termelési problémáit. Ezek ismeretében képes a népművelő segítséget adni. Termelési problémák ismeretében például eredményesebben tud ajánlani a könyvtáros megfelelő szakkönyveket. Ez még indokoltabbá teszi ilyen esetben az üzemi műszaki könyvtárral való együttműködést.

Lenin Kohászati Művek acélöntödei gyárrészleg üzemi könyvtára.

Központi könyvtárunkat 1963-ban szabadpolcossá alakítottuk. Ma 8—10 ezer kötetben válogatnak szabadon a könyvtár látogatói. Sürgős megoldásra vár a Diósgyőri Gépgyárak (elsősorban a volt DÍMÁVAG) könyvtárainak és berendezéseinek korszerűsítése. Ez ma ott a továbbfejlődés kulcsa! (1964-ben a két könyvtárban az üzemi dolgozók 18 százaléka volt beiratkozott olvasó. Az LKM-ben ez az arányszám 26,7 százalék.) Sok gondot okoz könyvtárosainknak (különösen nagyobb könyvtáraknál) a ma még igen sok adminisztrációs megterhelés. Örömmel vennénk például A KÖNYVTÁROS-ban már sok oldalról megvitatott címlétre rendeltetileg való eltörlését. Több könyvtár öntevékenyen áttért erre az útra. Irányító szerveink ma még általában idegenkednek — sok esetben ellenállnak — az új kezdeményezések bevezetésétől, főleg a gazdasági vezetők, pedig itt nem a társadalmi tulajdon védelmének (ami a könyvtárosok egyik legfőbb kötelessége egyébként) felhívásáról van szó. Gondoljunk a szabadpolc bevezetését megelőző vitákra. Nem vészett el semmivel sem több könyv a szabadpolc bevezetése után, de annál inkább megnőtt a könyvtári olvasók száma. Arról nem is szólva, milyen forradalmi változást jelentett az úgynevezett tikketes kölcsönzési rendszerre való áttérés, melyet olvasó és könyvtáros egyaránt nagy meglepéssel fogadott. Mennyi felesleges munkaóra szabadul így fel, melyet olyan feladatok elvégzésére fordíthatnak könyvtárosaink, amire eddig egyáltalában, vagy igen kevés idő jutott! Az ilyen kezdeményezéseket nem hogy ellenezni kell, hanem kötelezően be kell vezetni valamennyi könyvtárnál. (Sokszor még a jót is erőltetni kell!?) Továbbá a napi statisztikák elkészítését igen meggyorsította a korongos-perselyes módszer alkalmazása. (A KÖNYVTÁROS írt róla.) Ezekkel a módszerekkel háromszor annyi olvasót képesek kiszolgálni kölcsönző könyvtárosaink a régi hagyományos módszerrel szemben. Ez pedig nem megvetendő szempont szakszervezeti könyvtáraknál, ahol általában létszámkérdés tekintetében szűkösen vagyunk.

Állandó gondja könyvtárainknak az olvasók számának emelése. Mi különös gondot fordítunk a könyvtárból elmaradt olvasók újbóli felkutatására. Ezeket levelezőlapok segítségével lakásukon keressük meg. A hívólapokat rendszerint követi különféle rövid bibliográfia új beszerzéseinkről. Hasonló módon kutatjuk az új olvasókat, létszámunk gyarapítására. Gyermekkönyvtárunk olvasóinak növekedése érdekében 1964 júliusától hetenként „KICSINYEK MOZIJA” címmel keskenyfilmvetítéseket tartottunk. A filmeket színes mese- és ismeretterjesztő témákból válogattuk össze. A vetítéseket csak könyvtári tagok látogathatták. Így elértük, hogy a 28 vetítésen résztvevő összesen 1760 gyermekből 131 új beiratkozó volt.

Több könyvtár foglalkozik (a békéscsabai példa nyomán) a hanglemez-hallgató és kölcsönző részleg bevezetésének gondolatával, a zenei ismeretterjesztés „plasztikusabbá” tétele érdekében. Könyvtárunk a II. negyedévben kísérleti céllal ezt is megvalósítja. A kísérlet újnak és izgalmasnak ígérkezik. Bízunk abban, hogy könyvtárunk ezzel az új szolgáltatással örömet szerezhet a komoly zene iránt érdeklődőknek és ezzel párhuzamosan újabb olvasókkal gyarapodhat látogatóink tábora.

Nagy utat tettünk meg, s ha sokszor bukdácsolva, átmeneti kudarcról elerőtlenedve, majd újból felbuzdulva röttük a szakszervezeti könyvtári munka igen sokrétű, színes, olykor göröngyös útját, eddigi eredményeinkre büszkéek vagyunk. Nem vagyunk elbizakodottak, sok még a tennivaló. A szakszervezeti könyvtárosokra még igen sok feladat vár. A jövőben egyre nagyobb szerep vár a szakszervezeti mozgalomra, ezen belül a könyvtárakra a szocializmus építésének befejező szakaszán. A húsz év kötelez valamennyiünket. Gazdagítsuk, fejlesszük tovább eredményeinket! A könyvtáros érezen felelősséget minden egyes dolgozóért, olvasóért! Meggyőző érvel, okos szóval tegyen minél több embert rendszeres olvasóvá!

Cserháti János

Hogyan működik megyénk első körzeti könyvtára?

A tapasztalatok évről évre igazolják, hogy a falusi könyvtárak tanácsi kezelésbe adása, a nagy és közepes községekben — a két-három ezer lélekszámon felüli településeken — a könyvtárak fejlődésének szélesebb útját nyitotta meg. E könyvtárak állománya a költségvetésben előirányzott, és a helyi erőforrásokból juttatott hitelekből általában kielégítően gyarapszik. A helyi tanács sok településen gondoskodott a könyvtár jobb elhelyezéséről, és berendezéseinek kiegészítéséről.

A kétezer lakos alatti, de különösen az ezer lakosnál és kisebb települések könyvtári ellátását segítette ugyan, de nem oldotta meg a tanácsi kezelésbe adás. Ma már mindenki előtt nyilvánvaló, hogy a könyvtár nem a könyvek egy bizonyos mennyiségének halmaza, hanem arányosan megtervezett és gyarapított könyvgyűjtemény, amely nemcsak valami „olvasnivalót” nyújt, hanem a kor ismereteit reprezentáló választékot is.

Ilyen könyvtárról általános gyűjtőkör esetében 3—5000 kötet alatt szó sem lehet. Meg kell állapítanunk, hogy a 600 kötet könyv, amit a könyvtárra válás címének jelöltünk meg évekkkel ezelőtt, az akkori viszo-

nyokhoz képest is minimális norma volt, s ha egy kis faluban a tanácsosítás révén, az akkori két-háromszáz kötetből hatszáz kötet, az iskolában levő egy szekrényből pedig kettő lett, ez még mindig nem könyvtár. A kistelepülésen lakó egyén könyvtári szempontból is hátrányos helyzetben van — még viszonylag magasabb anyagi áldozatok mellett is — mint a nagyközségi, vagy a városi lakó, mert a rendelkezésre álló könyvtárban szűkebb a választék, és a megjelenő új könyveknek is csak a töredékéhez tud közvetlenül a könyvtárból hozzájutni. Az egy év alatt megjelent falusi könyvtári törzsanyagba javasolt könyvek kereskedelmi ára 7—8000 Ft. A kisközségek tanácsa a legnagyobb anyagi erőfeszítések árán sem tud ennyit áldozni könyvtára gyarapítására. Pedig a falusi törzsanyag nem egyenlő a falusi könyvtár gyűjtőkörével. A törzsanyagba való jelölés csak kiemelésé azoknak a műveknek, amelyek nem hiányozhatnak egy falu könyvtárából sem. Semmi sem indokolja, hogy a kis faluban lakó, olvasni, művelődni vágyó embernek azt a jogát vitassuk, hogy a könyvtári szolgáltatások szempontjából legalább megközelítőleg olyan választék

álljon rendelkezésére, mint amilyen a nagyobb községek könyvtárában van. Ma, amikor a népművelés minden területén általános törekvés jellemző a kisteleplések kulturális ellátottságának növelésére, nem lehet számunkra közömbös ennek a ténynek a vizsgálata, a valóságos helyzet elemzéséből következő változtatásnak a formája. Nem lenne helyes sem az ésszerűség, sem a gazdaságosság szempontjából olyan program végrehajtásához látni, amely a lakosság és az olvasók számát figyelmen kívül hagyva, a legkisebb faluban is önálló, ötezerkötetes gyűjtemény létrehozását, ennek továbbépítését tűzné ki célul. A járási szerveknek is egyre több nehézséget okoz a sok apró település összefogása, szakmai irányítása. Különösen nagy gondot jelentett ez az 1962-es területrendezés óta az encsi járásban.

A korszerű, egyenletes fejlődés útja több, egymáshoz közellevő település összefogása, igazgatási és szakmai szempontból. Így terelődött a figyelem nálunk is, az erők összefogását és jobb kihasználását lehetővé tevő népművelési körzetek szervezésére. Egyre indokoltabbá tette ezt a gazdasági és oktatási körzetek létrejötte is. A könyvtári körzet egy bizonyos községcsoporton belül létrehozott fiókkönyvtári hálózat.

A körzet központjával Baktakék községet választottuk, mivel földrajzilag is központban fekszik, a legnagyobb lélekszámú település a körzetben, valamint a közigazgatási körzetesítési tervben is központként szerepel. Baktakék községhez csatoltuk Alsógagy, Beret, Csenyéte, Detek, Felsőagy és Gagypáti községek könyvtárait. Baktakékon olyan típusú kiemelt községi (körzeti) könyvtárat hoztunk létre, mely a székhelyen élő lakosság könyvtári ellátásán kívül a körzethez tartozó más községek könyvtári ellátását is biztosítja. A körzeti könyvtár működését egy főhivatású könyvtáros, s a körzet községeiben dolgozó tiszteletdíjas könyvtárosok biztosítják. A főfoglalkozású könyvtáros beállításával elérjük, hogy a körzet valamennyi könyvtári vonatkozású feladatát összefogva egy személy végzi, kivéve az olvasószolgálati munkát, melyet az egyes településeken dolgozó tiszteletdíjas könyvtárosok látnak el. Azáltal, hogy egy főfoglalkozású könyvtáros végzi a könyvbeszerzési, állomány-nyilvántartási, feltárási és propagandafeladatokat, a körzetben dolgozó könyvtárosok munkaidejének nagyrésze felszabadul, amit az olvasószolgálati munka tartalmi tökéletesítésére fordíthatnak. A főfoglalkozású könyvtáros segítségével egységesebbé tudjuk tenni a körzetben folyó valamennyi népművelési munkát, el tudjuk érni, hogy egy kézben legyen a termelőszövetkezeti kézikönyvtárak és a körzeti iskolai könyvtár szakmai segítése. Nagyobb egységre tervezhetjük a beruházásokat, a működési hiteleket jobban ki tudjuk használni, ugyanabból a befektetésből több eredményt tudunk tartalmazni is felmutatni.

A körzeti könyvtár állománya, szerzeményezése, nyilvántartása, feltárása

A körzetesítés előtt egyes települések könyvbeszerzési kerete az 1000,— forintot sem érte el évente, így gondolni sem lehetett arra, hogy valamennyi fontos könyvet megvásároljanak. Ugyanakkor egy kisebb községség által használt könyvtárban — tehát ezekben a kis falukban — sokkal előbb „megüledik”, elolvastottá válik egy-egy könyv, kihasználatlanul fekszik a polcon később, míg talán egy másik könyvtárban szükségük volna az olvasóknak erre a könyvre is. A körzeti könyvtár létrehozásakor a könyvbeszerzést központosítottuk. Ennek megfelelően a könyvbeszerzési hitelt

az egész körzetre vonatkozóan Baktakék Községi Tanács költségvetésében biztosítottuk. Az egyes könyvtárakban levő állományt — a tulajdonjog fenntartásával — átadtuk a körzeti könyvtárnak. Így kívánjuk elérni azt, hogy csekély költségmegemeléssel sokkal gazdaságosabban és sokkal jobban lássuk el a körzet valamennyi könyvtárat, az állomány időnkénti mozgatásával, cseréjével. A körzeti könyvtár az igények és szükségletek alapján az egész körzet számára vásárolja meg a könyvanyagot. A feldolgozás, leltározás, a főfoglalkozású könyvtáros feladata. A megvásárolt anyag elosztása a körzethez tartozó fiókkönyvtárainknak az igények alapján történik. A rendszeres cserével elérjük azt, hogy az egyes községek sokkal többfajta műhöz jutnak hozzá, mint amennyit a szűkös keretekből eddig meg tudtak vásárolni. Ezenkívül a körzeti könyvtárban teljes törzsanyagot biztosítunk, a megjelent szak- és ismeretterjesztő irodalomból, hogy a könyvtárközi kölcsönzés lehetőségét is így biztosítsuk. A kézikönyvjellegű anyag (lexikon, enciklopédia, idegen szavak szótára stb.) legszükségesebb köteteit valamennyi fiókkönyvtárba beszerezünk. A körzeti könyvtár ugyancsak gazdag kézikönyvállománnyal rendelkezik, hogy szükség esetén ebben is segítséget tudjon adni fiókkönyvtárainak. Fontos szempontnak tartottuk, hogy a körzetesítés után egy könyvtárban se legyen kevesebb az állomány, mint volt a körzetesítés előtt. A járási könyvtár költségvetésében letéti könyvek vásárlására biztosított összegből a körzetre eső hányadot az állomány gyarapítására fordítottuk. A Járási Tanács végrehajtó bizottsága 25 000,— Ft-ot ajándékozott a könyvtár állományának növelésére. A körzetben található letéti könyvanyagot átteleltároztuk a központi könyvtárba, s ezt követően letéti könyvet a körzetbe nem adunk. Az itt található teljes könyvanyagot a központi könyvtár tartja nyilván, ez a könyvtár készíti el és gondozza folyamatosan a fiókkönyvtárakban levő betűrendes katalógusokat, melyek a körzet teljes állományát feltárják.

Olvasószolgálat, propagandamunka

A körzeti rendszer megalkotásának alapvető célja az volt, hogy a kis községek olvasóinak is biztosítani tudjuk a magasabb szintű ellátást, mind a könyvállomány mennyiségében és minőségében. A szerzeményezési rendszer megváltozása, az egész körzet állományának feltárása az olvasók előtt, nagyobb választékot nyújt és több lehetőséget ad az olvasók igényeinek kielégítésére. A körzet tiszteletdíjas könyvtárosai munkaidejüket csak a kölcsönzésre fordítják, így növelni tudjuk a nyitvatartási órák számát, és lehetőség nyílt az olvasókkal való tartalmasabb, színvonalasabb foglalkozásra. A főhivatású könyvtáros feladata a propagandamunka a körzet valamennyi községében. Könyvismertető előadásokat, ismeretterjesztő esteket, gyermekfoglalkozásokat szervez. Ehhez a munkához segítséget nyújtanak a fiókkönyvtárosok is. A népművelési szervekkel koordinálva valamennyi könyvtáros részt vesz az ismeretterjesztő előadások szervezésében.

A körzeti székhely könyvtárat küldő, formai és tartalmi szempontból egyaránt bemutató központtá fejlesztettük. Itt tartják a könyvtárosok, népművelők a szakmai megbeszéléseket, bemutatókat. A körzeti könyvtáros feladata a hozzátartozó települések könyvtári munkájának irányítása, ellenőrzése, és gyakorlati segítése. A körzeti könyvtár vezetője könyvtárait kéthetenként látogatja meg, ilyenkor résztvesz a kölcsönzési munkában is. A különféle módszertani vizsgálódásokat is a körzeti könyvtáros végzi.

A körzeti könyvtár és a fiókkönyvtárak költségvetése

A körzeti könyvtár központi költségvetését a székhelyi községi tanács mint fenntartó, költségvetésében könyvtár címen irányozta elő. A könyvtár elhelyezéséről, berendezéséről, felszereléséről, az üzemeltetéssel összefüggő egyéb feltételekről, az egész körzet könyvellátásáról, a megrongálódott könyvek köttetéséről, a folyóiratok beszerzéséről a körzeti könyvtár községi tanácsa gondoskodik. A körzethez tartozó fiókkönyvtárak egyéb működési szükségleteit, kivéve a könyvbeszerzést, könyvkötést, valamint a folyóiratok beszerzésére előirányzott összegeket — az illetékes községi tanács fedezi.

A körzeti könyvtár és fiókkönyvtárainak munkarendje

Az egész körzet könyvtári munkáját Baktakék Községi Tanács végrehajtó bizottsága évente kétszer tár-

gyalja, melyre valamennyi fiókkönyvtárosát, illetve az érintett községi tanácsok végrehajtó bizottságának elnökeit is meghívja. Az egyes fiókkönyvtárak munkáját az illetékes községi tanácsok is megtárgyalják, amelyre kötelesek meghívni a körzeti könyvtár vezetőjét. A körzeti könyvtár és a fiókkönyvtárak nyitvatartása idejét a helyi körülmények figyelembevételével, az illetékes községi tanács határozta meg. A körzeti könyvtár heti nyitvatartási ideje 16 óránál kevesebb nem lehet. A nyitvatartáson kívül munkaidőben látja el a könyvtári belső munkát, a fiókkönyvtárak felügyeletét, a könyvtári rendezvények szervezését és az egyéb propagandamunkát.

A szervezeti felépítésnél figyelembe vettük a Könyvtáros c. folyóiratban több ízben megjelent módszertani útmutatásokat, csak ott, és akkor változtattunk a módszereken, ahol azokat a helyi körülmények indokolták.

Meg vagyunk győződve arról, hogy ez a szervezeti forma, mely jelenleg még kísérlet csupán, a jövő fejlődésének egyik fontos formája.

Szabó Gyula

A könyvtárak helytörténeti gyűjteménye

Az utóbbi évtizedben kiszélesedett a szűkebb hazánk, szülőföldünk múltja iránti érdeklődés. Az iskolákban külön tantárgyként oktatják a szülőföldismeretet, egyetemi hallgatók, főiskolások gyakran szakdolgozatként is szívesen vállalják egy-egy község történetének feldolgozását. Munkások, parasztok, pedagógusok, diákok rendszeresen vesznek részt a néprajzi pályázatokon, de a legújabbkor történetével is sokan foglalkoznak.

Az érdeklődők nagy része nemcsak az anyaggyűjtésre, hanem a téma feldolgozására is vállalkozik, egyesek azonban az ilyenfajta munkában való járatlanságuk miatt helytelen irányban tapogatoznak, s legtöbbször azt sem tudják, hogyan kezdjenek a kutatómunkához, milyen eddig meglevő forrásanyag áll rendelkezésükre.

A helyismereti forrásokat három csoportba oszthatjuk: 1. Nyomatásban megjelent művek, 2. Levéltári források, 3. Múzeumi (néprajzi, régészeti, helytörténeti stb.) gyűjteményanyag. Cikkünkben a nyomtatásban megjelent művekre kívánjuk felhívni a teljesség igénye nélkül a honismerettel foglalkozni kívánók figyelmét.

A nyomtatásban megjelent ilyen művek legnagyobb része a könyvtárakban található. Országos könyvtárak anyagához, helybenolvasás, vagy könyvtárközi kölcsönzés útján juthat a kutató. A megyei, járási könyvtárak és egyéb intézmények anyaga általában könnyebben hozzáférhető. A könyvtárak ma tervszerűen gyűjtik a helyismereti anyagot. Borsod-Abaúj-Zemplén megyében a közművelődési könyvtárak közül a II. Rákóczi Ferenc Könyvtár említetnénk először. A könyvtár, mely még nem régi múltra tekinthet vissza, igen szép helyismereti anyaggal rendelkezik. Elsőnek kell megemlíteni a tájciikkatalógust, ebben a megyére vonatkozó, főleg újabb adatok találhatóak. Jelentős anyagot képviselnek a helyi nyomtatványok is, és igen jól használható Borsod-Abaúj-Zemplén megye és Miskolc város történeti repertórium. A régi borsodi hírlapok, kézikönyvek is igen jó segítségül szolgálhatnak. A könyv, cikk és folyóiratanyagon kívül van a könyvtárnak egy sajátos gyűjteménye is. A képlelőhely-katalógus az utóbbi évtizedben a megyénkről megjelent

képekről tájékoztat. A képeslevelezőlap gyűjtemény ma már sok, nehezen megszerezhető ábrázolását tartalmazza a megye egyes helyiségeinek, nevezetesebb objektumainak. Borsod-Abaúj-Zemplén megye és Miskolc képanyaga az utóbbi 10 évből származó fotókat tartalmazza.

A tudományos intézmények között helytörténeti könyvanyagával is a legjelentősebb a Herman Ottó Múzeum könyvtára. Bár a múzeum könyvtára nem nyilvános, hivatalos időben minden kutató megkaphatja az itt levő megye- és várostörténeti könyv, folyóirat és hírlap anyagot. Más intézményekben nehezen hozzáférhető néprajzi, régészeti szakkönyvek is a kutatók rendelkezésére állnak. Külön gyűjteményanyagot képez a múzeumon belül az ún. „Miskolciana”, a városra vonatkozó, vagy az itt kiadott könyvek, aprónyomatványok gyűjteménye. Igen értékes a „Herman Ottó Archivum”, a nagy tudós életére vonatkozó gyűjteményanyag. A múzeum rendszeresen ad ki Évkönyvet, Közleményeket, Füzeteket, néprajzi és egyéb köteteket.

A miskolci könyvtárak között igen értékes, főleg XIX. századi társadalom- és irodalomtudományi anyaggal rendelkezik a Zrínyi Ilona Gimnázium könyvtára. A nagymúltú könyvtár anyaga a szakszerű rendezés befejezése után ugyancsak a kutatók rendelkezésére áll. Igen értékes még a nagymúltú Sárospataki Tudományos Gyűjtemények Könyvtára és Kézirattára, az egykori Feluszeminárium anyaga.

A kutatók tájékoztatására szolgálnak a megyei szakbibliográfiák. Bakos József három munkája, Sándor István matyó bibliográfiája, Bogdál Ferenc könyve, Frisnyák Sándor összefoglalása jól tájékoztat az eddig megjelent művekből. (Dr. Bakos J.: Bodrogköz, Hegyalja és Hegyköz táj- és néprajzi irodalma. Sárospatak, 1947... Bakos J.: Tokaj-Hegyalja és bortermeleése, néprajzi-, hely-, gazdasági- és művelődéstörténeti irodalma. Sárospatak, 1957., Bakos J.: Újabb adatok a tokaj-hegylajai régi szőlőművelés szókinchéhez és történetéhez. Az Egri Pedagógiai Főiskola Évkönyve VI. Eger, 1960. 515—514. Bogdál Ferenc: Borsod megye néprajzi irodalma. Bp., 1958. Sándor István: A matyók néprajzi bibliográfiája = Györffy I.: Matyó népviselet. Bp. 1956.

195—205., Frisnyák S.: A Bükk földrajzi irodalma. Borsodi Földrajzi Évkönyv V. Miskolc, 1964. 135—142.) A megyei hírlapirodalomról jól tájékozott a II. Rákóczi Ferenc Könyvtár legújabb kiadványa: A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei hírlapok és folyóiratok bibliográfiája 1842—1963. Összeállította: Fülöp Attila, Miskolc, 1964. Az egyes szakcikkhez kapcsolódó „rejtett bibliográfiák” is igen jó tájékozódást nyújtanak.

A bibliográfiák mellett sajnos igen kevés és igen régi összefoglaló történeti munka áll a kutatók rendelkezésére. A Borovszky által szerkesztett, múltszázadvégi, századeleji Borsod, Abaúj-Torna és Zemplén megye monográfiája, a két háború között megjelent munkák csak erős kritikával felhasználható anyagot tartalmaznak. Miskolc város történetére vonatkozóan Szendrei János öt kötetes összefoglalása (Miskolc város története I—V. kötet. Miskolc, 1890—1911.), valamint a Halmay—Leszli szerkesztette Miskolc és Borsod-Gömör-Kishont megyebeli községek (Bp. 1929.) is már csak kritikával használhatók. Igen sok adatközlést, részlettanulmányt találhatunk a megye és a város történetére, helyismeretére a Borsodi Szemlében, a múzeum kiadványaiban és a Matyóföld füzeteiben. Sok kisebb, jól használható munka helyi kezdeménye-

zésre is megjelent (Nemcsik Pál: Bányászélet Borsodnádason. Borsodnádasd, 1961. Szendrő község monográfiája stb.), a színpadon megjelent megyei cikkek száma is jelentős.

A helytörténettel, helyismerettel foglalkozni kívánó kutatóknak először tehát fel kell mérnie és át kell tanulmányoznia a témához szükséges eddig már megjelent irodalmat s ennek ismeretében helyszínen gyűjteni, más intézmények anyagában kutatni. Kétségtelen, hogy egy vidéki pedagógus számára nem könnyű megszerezni a régebben megjelent anyagot, de kisebb terjedelmű cikket érdemes volna mikrofilmen egyes járási könyvtáraknak is beszerezni, az újonnan megjelent könyvek megszerzése pedig úgy hisszük, nem okoz nehézséget.

Tájékoztatásunkkal a helytörténet nyomtatásban megjelent forrásanyagára kívántuk felhívni a figyelmet, a múzeumokban, levéltárakban található egyéb források felhasználásához az intézmények tudományos dolgozói szívesen nyújtanak segítséget, a II. Rákóczi Ferenc Könyvtár helytörténetébe pedig szívesen állít össze a megadott témához irodalomjegyzéket.

Bodgál Ferenc

A művelődési házak és könyvtárak együttműködéséről

A lassan vége felé járó népművelési évad előkészítése idején fokozott figyelmet fordítottunk a művelődési házak és könyvtárak munkájának egybehangolására, tettük ezt az egységes népművelési szemlélet kialakítása érdekében. A gyakorlati élet ugyanis azt mutatta, hogy könyvtárosaink nagy része a népművelés ágazatait nem a népműveléssel által megadott tagolásban látta, hanem úgy, hogy van könyvtár, van művelődési ház és vannak műkedvelő csoportok. Szerintük a művelődési ház nem az az intézmény, ahol a népművelés 3 nagy ágazata fejt ki tevékenységét, hanem egy jelentőségében elhanyagolható intézményi hálózat, melyből ha valahol hiányzik egy láncszem, még nem olyan nagy baj. Művelődési otthon igazgatóink szemlélete is hibás volt, mert objektív és szubjektív okokból kiindulva a művelődési otthonok működési feltételeit hátrányosabb helyzetben látták, mint a könyvtárakét.

A folyó népművelési évad munkájának tervezésénél könyvtárosaink, művelődési otthon igazgatóink egy része már dicséretes szorgalommal igyekezett a „két szomszédvár” munkájának egybehangolására. Az edényi, encsi és sátoraljaújhelyi járási művelődési ház és járási könyvtárak igazgatói külön munkaértekezleten beszélték meg az együttműködés lehetőségeit, majd a munka beindulása után január hónapban értékelték is addig végzett munkájukat.

Az együttműködés legjobban Sátoraljaújhelyen alakult ki. Itt havonta közös programot adnak ki. A címlapon nem a könyvtár, nem a művelődési ház programjára, hanem „Sátoraljaújhely város... népművelési programjára” hívják fel a figyelmet. A közös programban megtalálható a művelődési ház, könyvtár különféle rendezvényeinek havi terve, felhívják a figyelmet a filmszínház rendezvényeire is. Emődön a „Minden házból egy olvasó” mozgalom csak a könyvtár és művelődési otthon igazgatójának összefogásával vált lehetővé. Művelődési otthon igazgatóinknak tudomásul kell venni, hogy a bulgár művelődési otthonok hálózata, a csitalisték munkája azért válhatott társadalmi

tevényezővé, mert azok a könyvtárakból, szervezett közösségekből szélesültek művelődési otthonokká.

Eddigi tapasztalataink biztatóak, de az együttműködés nem merülhet ki csak a tervezés munkájában. Nem elegendő csak együtt tervezni a két intézmény különálló munkáját, a két intézménynek együtt kell élnie. Tudott dolog, hogy a népművelési munka jellege megváltozott. Erősen hangoztatjuk a klubélet jelentőségét. Sürgetjük is, hogy pl. az ismeretterjesztő munkát a klubokon belül a különböző rétegek, foglalkozási csoportok érdeklődési körének megfelelően kell szervezni. Sajnos, népművelőink körében az ismeretterjesztés szinte csak a szóbeli ismeretterjesztést értik, állandóan megfelelnek az írásos (könyv, sajtó) és a modern technikai eszközök (magnó, lemezjátszó, dia-, mozgófilm, rádió, Tv) adta lehetőségekről.

Az egységes népművelés komplex hatásának kell érvényesülni. Ez csak úgy valósulhat meg, hogy pl. a művelődési ház különböző csoportjainak tagjai a könyvtárnak olvasói is. Szinte elképzelhetetlen, hogy az irodalmi színpad tagjai ne legyenek könyvtári olvasók. (Találtunk már ilyen csoportot!) A könyvtárnak pedig ki kell elégítenie a művelődési házban működő szakkörök könyvigényét, folyóirat szükségletét, hiszen a művelődési házak szűkös anyagi ellátottságuk miatt nem rendelkeznek a megfelelő szakkönyvekkel, szakkalappal.

Nemcsak a közös tervezés, de közös felmérések, kölcsönös propaganda is szükséges. Ismerjék egymás közönségét, egymás aktívait. A felméréseket ne olyan irányban végezzék, hogy mit olvas, mit néz meg a közönség, hanem inkább olyan irányban, hogy miért olvasnak az emberek. A mit-re megadják a választ a statisztikai adatok, a miértre csak emberközből lehet választ kapni. A könyvtáros legyen tagja a művelődési ház társadalmi vezetőségének és viszont. A művelődési otthon igazgató és valamennyi munkatársa ismerje meg részleteiben is a könyvtár munkáját, annak problémáit, kisebb-nagyobb gyakorlati nehézségeit. Az

igazgató és valamennyi munkatársa iratkozzon be a könyvtárba. A könyvtár állománya, folyóiratanyaga sok segítséget adhat mind munkájukhoz, mind általános műveltségük fejlesztéséhez. Egyúttal növelje a könyvtár tekintélyét is az olvasók előtt. A művelődési otthonba járó szórakozást kereső dolgozók, különféle csoportok aktívái előtt is hasznos az igazgató és munkatársainak ilyen irányú példamutatása.

A kölcsönös propaganda legjobb útja: ne legyen semmiféle rendezvény a művelődési otthonban a könyvtár bevonása nélkül. Tudott dolog, hogy a könyvtár minden népművelési tevékenységet tud segíteni a maga sajátos eszközeivel, de ezzel a saját célkitűzéseit is közelebb viszi a megvalósuláshoz. A leghasznosabb dolgok egyike a kiállítások rendezése. A művelődési ház adjon helyet a rendezvények színhelyén a kiállításoknak. A kiállítási anyag néhány tárlóban elfér, ügyes rendezés esetén nagy mozgósító erőt jelenthet.

Az együttműködés legfontosabb területe az ismeretterjesztés lehet. Már a tervekészítés idején közölje az igazgató a könyvtárossal a különböző témákat, hogy a könyvtáros elkészíthesse és a helyszínen ajánlhassa a témára vonatkozó irodalmat. De a bibliográfia ne csupán a könyvekre mutasson, hanem sorolja fel a könyvtár tulajdonában levő — az elhangzó témákhoz megfelelő — diafilmek, lemezek jegyzékét is. Művelődési házaink mind gyakrabban küldenek névreszóló meghívókat az ismeretterjesztő előadásokra, ankétokra. Ezek a meghívókon általánosságban szerepel a rendezvény címe, helye és ideje, az előadó neve, és az, hogy mindenkit szeretettel vár a rendezőség. A reklámpszichológia szerint ez még kevés, ez még nem kelti fel az érdeklődést, mert esetleg a címnek nincs mindenkire egyformán ható, kényszerítő hatása: feltétlenül elmegyek, meghallgatom az előadást. Legfeljebb csak ennyi: ha már megtiszteltek, elmegyek. Ha meghívókat nyomtatnak a művelődési házak, könyvtárak, feltétlenül vegyék figyelembe egymás munkáját. Más lenne egy-egy meghívó közönségszervező hatása, ha a meghívón, vagy akár a szórólapon ilyen szöveg lenne: „Kedves Hallgatónk! Út a tanyákról című — a paraszti élet változásairól szóló előadás bizonyára felkelti érdeklődését és szeretne erről többet hallani. A járási könyvtár tud segíteni, ahol megtalálja a következő könyveket:

Csoóri Sándor: Tudósítás a toronyból,
Galambos Lajos: Gonoszkatyú,
Galgóczy Erzsébet: Félúton,
Sánta Ferenc: Húsz óra,
Sinka István: Eltűnik a hóri domb,
Szabó Pál: Tiszán innen, Dunán túl...” stb.

Természetesen a könyvtárnak gondoskodni kell, hogy a felsorolt könyvek már az előadás megkezdése előtt a helyszínen legyenek. Az előadókat is úgy kell felkészíteni, hogy maguk is ajánlják hallgatóiknak a témakörbe vágó irodalom tanulmányozását a helyi könyvtár anyagának felhasználásával.

A felnőttoktatás sikere is egyes helyeken igen sokban attól függ, hogy milyen a népművelési munka színvonala, segítőkészsége. A könyvtáraknak fontos feladata, hogy a művelődési otthonokban működő korepetáló szakkörök előkészítő tanfolyamok tagjainak az általános iskolai anyag kötelező olvasmányait, vagy

a különféle tárgyakhoz tartozó szakirodalmat ajánlják és tegyék minél könnyebben hozzáférhetővé a felnőttek előtt. Rendezzenek részükre irodalmi esteket, ankétokat.

Az is fontos feladata a könyvtárosoknak, hogy a művelődési házakban folyó nyelvtanfolyamokat, művészeti csoportokat, szakköröket könyvekkel ellássák. Különösen a művészeti csoportokban tevékenykedő dolgozókat fontos feladat meggyőzni, hogy egy másfajta művészetnek, az olvasás nemes művészetének is hódoljanak. A műkedvelő művészeti mozgalom egyes ágaiban tevékenykedő tagok sokszor félreismerik saját művészi kedvtelésüket, és azt hiszik, hogy az pótolja a kultúra minden más területét. A művelődési otthon igazgatójának fontos feladata — persze a csoportok vezetőinek segítségével —, hogy a nevelő munka során megoldja ezt a kezdetben kissé nehéz, de cseppet sem hálátlan feladatot. A különféle fejtörő játékok, „kiváncsiak klubja” rendezvények ismeretterjesztő vonatkozásait ismerjük. A könyvtáros feladata, hogy az ilyen foglalkozásokon az anyaghoz készítsen ajánló jegyzéket. Egy-egy izgalmas kérdéscsoport közelebbi megismerésének vágya elegendő alap arra, hogy a fejtörők és „kiváncsiak” legtöbbször rendszeres olvasót neveljünk.

Népművelési dolgozók előtt ismert tény, hogy egy-egy nagy film, vagy TV, színházi előadás (Háború és béke, Nyomorultak, Részeg eső, Rozsdatemető) hatására mennyien jelentkeznek addig ismeretlen dolgozók is a könyvtárakban. A moziban, TV-ben, színházban látott művet a közönség szívesen elolvassa. Járási székhelyeink némelyikén a mozi és könyvtár a művelődési házban van. A megoldás önként adódik.

Filmnél is nagyobb vonzóereje van a személyes találkozásnak. Szinte hagyományossá váltak az író—olvasó találkozók, az irodalmi estek, ankétok, irodalmi fejtörők. Ezek inkább könyvtári feladatnak látszanak, mégis elképzelhetetlenek a művelődési otthon szervező tevékenysége nélkül. Művelődési házaink szervezhetnek könyvbarátok körét, irodalmi szakköröket. A ház és a könyvtár közösen vezethetné ezeket a köröket. Programjuknak nem kellene kizárólag a könyvtárra szorítkozni, vagy korlátozódni, könyvismertetések, felolvasások, viták mellett ismeretterjesztő kirándulások, színház- és tárlatlátogatások, műsoros klubestek szerepelhetnének a szakkör tervében.

Figyelembe véve a könyvgyűjtők szenvedélyét, a művelődési ház vezetőinek és a könyvtárosoknak foglalkozniuk kellene nemcsak a gyufacimke-, szalvéta-, bélyeggyűjtők klubjának létrehozásával, de a „Könyvgyűjtők klubjával” is. A városokban, de a községekben is, egyre több könyvgyűjtő ember él, hasznos volna klubokba tömöríteni a könyvtáros, vagy irodalomtanár vezetésével az érdeklődőket.

Befejezésül még annyit: az új népművelési szemlélet kialakítása ne tisztán a művelődési ház és könyvtár együttműködését érintse, a közös programokon túl a mezőgazdasági, ipari szakpropaganda szerveivel való együttműködésre is adjon biztosítékot, mindkét intézmény vegye igénybe a különféle társadalmi- és tömegszervezetek segítőkészségét is. A felsorolt lehetőségek azt mutatják, ha a két intézmény hivatását be akarja tölteni, ezekkel a lehetőségekkel élni kötelessége.

Tóth József

Könyvtárunk és az Ady Endre Művelődési Ház kapcsolata

Sok helyen olvashattuk, sokszor elhangzott az a megállapítás, hogy kisebb városokban, községekben a művelődési házban legcélszerűbb elhelyezni a könyvtárat. Az együttműködés lehetőségei szinte kimeríthetetlenek. Nem akarom ismételni mások megállapításait, arról írok pár sort, hogy alakult a gyakorlatban a miskolci Városi Könyvtár Ady Endre Könyvtára és a III. kerületi Ady Endre Művelődési Ház kapcsolata. A III. kerület, a régi Diósgyőr a hozzáépült Kilián-lakóteleppel együtt a város egyik legnagyobb lélekszámú kerülete lett. Ez a felduzzadt városrész távol esik a központtól. A régi, földszintes művelődési otthon nem tudta kielégíteni a megnövekedett igényeket. Erre jellemző példának a könyvtár elhelyezését hozom fel: egy 6×4 m-es helyiségben volt összesítve 11 000 kötet könyv. Ez a helyzet megváltozott 1964 júniusában, amikor elkészült a korszerű, új épület. Ebben a könyvtár valóban központi helyre került; az emeleten elhelyezett üvegfalas termet kapta meg. Mindazok a feladatok, melyek a régi művelődési házban megvoltak, megnövekedtek, a lehetőségek kiszélesedtek. A hónapról hónapra változó rendezvények, a különböző szakkörök munkája új és új alkalmakat ad az együttműködésre a könyvtár és a művelődési ház között. Az épületben az olvasókon kívül sok ember megfordul. Könyvtáros számára izgalmas feladat ezekből az emberekből mind többet megnyerni olvasónak.

A művelődési ház havi programjának összeállításában a könyvtáros is részt vesz. Javaslatai alapján iktatják be az irodalmi rendezvényeket. Az előadót, közreműködőket a könyvtáros javaslata alapján a művelődési ház kéri fel. Helyiséget, világítást, fűtést, ruhatárost stb. is a könyvtár biztosít.

Természetesen közönségszervezésünk is összefonódik a könyvtárral. Minden műsort propagálunk a könyvtárban is. (Pl.: a kölcsönzött könyvekhez mellékeljük a meghívókat, feltűnő helyen plakátot helyezünk el.) Jelentős szerepünk van a szervezésben, hiszen naponta 100–150 ember is megfordul a könyvtárban. A művelődési ház plakátjain, zsebműsorain, röpcéduláin mindig ismereti nyitvatartásunkat és a könyvtári szolgáltatásokat.

Az épület különböző helyiségeiben kiállításaink vannak. Ezek elsősorban a havi műsorhoz igazodnak. Az irodalmi, mezőgazdasági előadásokhoz, bírósági jegyzetekhez, külpolitikai összefoglalókhoz pár nappal előbb kiteszük a megfelelő könyvet. Így az érdeklődők, még mielőtt az előadásra bemennének, rövid tájékoztatást kapnak a témáról; előadás után pedig kikölcsönöznek egy-egy könyvet, hogy alaposabban utánanézzenek az őket érdeklő kérdéseknek. Nemcsak kiállításokkal hívjuk fel a rendezvények látogatóinak figyelmét a könyvre, illetve a könyvtárra. Megkérjük az előadót, pár szóval ismertesse azokat a műveket, melyek a témával foglalkoznak. (Pl.: Megyénk irodalmi hagyományai, Szőlő művelése c. előadások utáni napon minden kiállított könyvet kikölcsönöztünk.)

A klubtagok, biliárdozó fiatalok közül sokan nézik a TV műsorát. Hetenként kis ajánló könyvjegyzéket gépelünk a műsorhoz, melyet kartonlapra ragasztunk és a TV-készülék mellé tesszük. Egy-egy TV-adás sikerét az illető könyvek gyakori kéréséből is lemérhetjük.

Hogyan segítjük a szakkörök munkáját?

A foto-, mezőgazdasági-, eszperantó-, csillagászati szakköröknek adjuk a legtöbb segítséget. (Az ének-karnál, tánckarnál kevesebb erre az alkalom.) A szakkörvezetőkkel megbeszéljük, hogy az őket érdeklő könyvekből hány példányt rendeljünk. Folyóiratainkat (Foto, Búvár, Kertészet és Szőlészet stb.) rendszeresen kölcsönözzük foglalkozásaikra. Minden könyvet felsoroltunk, mely állományunkban megtalálható és az illető szakkör felhasználhatja.

Legtöbb címeíráshoz rövid annotációt is adtunk. Tapasztalataink szerint nagyon jól beváltak ezek a kis ajánló jegyzékek.

Ebben a kis cikkben a közelmúlt és a jelen tapasztalatairól írtam. A későbbiekben majd még eredményesebb együttműködésről számolhatok be, hiszen nap mint nap több alkalom nyílik a könyvtárban és a művelődési házban folyó munka egybehangelésére.

Kopasz Erzsébet

Könyvtáraink és a televízió (Kihasztnátlan lehetőségek)

A tömegkommunikációs eszközök diadalának korát éljük. A rádió, a film megszokott, kedves szórakozási, értesülési lehetőség ma már. Városainkban antennakerdők mutatják a televízió gyors elterjedését, falvainkban sem újdonság a házhoz szállított esti szórakozás. A film, a színházi előadás, a vetélkedők izgalmas légköre, a napi politikai események, közéletünk ezernyi érdekessége eljutott hangos és mozgó képpel lakásainkba.

A népművelés minden ága hamar megértette, hogy bizonyos módszereknek leáldozott, s ha eredményeit meg akarja tartani, akkor új eszközök, új forma, és ezzel együtt új tartalom is kell. Egyenes következményként kerültek be a művelődési otthonokba a televíziók. Ebben az időben talán egy kicsit a korszerű népművelés egyet jelentett a televízióval, illetve azzal a lehetőséggel — ami ugyan óriási jelentőségű —, hogy művelődési otthonainkban tömegek ülhetek le a képernyő elé. Nem volt hosszú az az idő, amíg rájöttünk

arra, hogy ez csupán egy lehetőség, egy kezdet, út valami korszerűbb és tökéletesebb művelődéshez.

A könyvtárak nem tarthatták a televíziót „ellenségüknek”, de olyan versenytársnak sem, amely mellett csak nagyon lemaradni lehet, mert a televíziók tulajdonosai nem maradtak el a könyvtárakból; ellenkezőleg: új igények támadtak azokban a nézőkben, akik gyakorlott és igényes olvasókká váltak az évek során. Talán egyetlen „negatív” jelenséget figyelhetünk meg: hosszabbodott egy-egy könyv kölcsönzési tartama, mert az olvasás idejét meg kellett osztani a televízióval. Könyvtáraink ezt tudomásul vették, és sokáig nem ismerték fel azokat a lehetőségeket, amelyeket a televízió biztosít a népművelés minden területén, így a könyvtárakban is. Az első spontán könyvigények talán fel sem tűntek könyvtárosainknak, melyek egy-egy, a televízióban bemutatott film, vagy színházi előadás, vagy egyéb műsor élményéből születtek. Amikor már nem szórványosan jelentkező kérések kielégítéséről volt szó csupán, akkor indult meg néhány könyv-

tárunkban a tudatos törekvés a televízió műsorainak propagálására. A Népművelési Intézet már tényleges szükséglet kielégítését végezte azzal, hogy hosszabb időre előre közölte a televízió programját. A Könyvtártudományi és Módszertani Központ szerkesztésében megjelenő Eseménynaptári Segédanyag a legkorszerűbb módon reagált az igényekre, segített és segít a könyvtáraknak. Azonban megyénkben nem sokra tehető azoknak a könyvtáraknak a száma, amelyekben már rendszeres, állandó műsortájékoztatót talál az olvasó. Nem kell ehhez a szolgáltatáshoz feltétlenül televízióval rendelnie a könyvtárnak, hiszen akiket tájékoztatni kívánunk, akiknek a figyelmét egy általunk fontosnak tartott műsorra fel akarjuk hívni, azok megnézhetik talán már az otthonukban is, de a művelődési otthonokban mindenesetre. Tapasztalatból tudjuk már, hogy a legtöbbet érő és a figyelem felkeltése szempontjából a legfontosabb tájékoztató: a műsорт megelőző. Azért kell ismernie a könyvtárosnak a műsорт, hogy a könyvtárában megtalálható legfontosabb könyveket, cikkeket már napokkal előtte ajánlani tudja olvasóinak, egyszerre hívva fel a figyelmet az adásra, és az azzal kapcsolatos irodalomra. A művelődési otthonokban dolgozó munkatársak is nagyon hálásak azért, hogy a könyvtáros eljuttatja hozzájuk, vagy ha van már ilyen, a televíziós klub vezetőjéhez, a következő heti adás irodalmát. Arról nem beszélke, hogy falun milyen hihetetlen nagy értéke van annak az előadásnak, amelyik a színházi közvetítés előtt ismerteti az író életrajzát, a bemutatandó mű keletkezésének történetét.

Ha ebben a koncepcióban gondolkodnak könyvtárosaink, megteremtik azt a fajta televíziós kultúrát, amelytől már nem kell félni a nézőket, ez már nem csupán képi kultúra.

Ha elérjük azt, hogy ne csak nézzék, hanem lássák is a képernyőn a filmet, színházat, dokumentumműsört, akkor nevelünk gondolkodó, értő embereket.

Hogy a televíziós kluboknak van létjogosultságuk, azt bizonyítja az a tény is, hogy néhány művelődési otthonban, egy-két könyvtárban olyanok is ülnek a képernyő előtt — különösen színházi bemutatók alkalmával —, akiknek otthon is van készülékük. Mivel csalogatták oda ezeket az embereket? Olyan előadással, amelyik előzetes ismereteket ad, olyan vitával, ahol meg lehet beszélni a látottakat. Természetesen ehhez azért az előadó jó felkészültségén kívül az is szükséges, hogy otthont tudjunk nyújtani látogatóinknak, ne recsegő, poros széken kelljen ott ülni, ne csapkodják

minduntalan az ajtót. Az edelényi járási könyvtárban láttam, hogy a műsor szünetében még feketét is kaphat a látogató.

Természetesen nem az a jó művelődési otthon, vagy klub, ahol mindent megnézhet az érdeklődő. A jó válogatást a népművelőnek kell irányítani, s így talán elkerüljük annak a veszélyét, hogy válogatás nélkül magáért a mozgó képért mindent megnéznék, és keveset látnak az emberek. Számptalan felmérés igazolta már hazánkban is azt a tényt, hogy minden embernél szinte más és más az az időtartam, amikorra megtanul válogatni a műsorokban, ezt elősegíteni és meggyorsítani épp úgy népművelési feladat, mint segíteni az önképzésükben, vagy irányítani szakkörökben a különféle kedvteléseket.

Igen sok kedvező alkalmat lehetne még sorolni annak bizonyítására, hogy nem nélkülözhetjük a televízió alkotó módon való felhasználását, de egy fontosabbra kell még ebben az írásban reagálni.

Bár a bevezetőben arról írtam, hogy könyvtárainknak nem olyan vetélytársa a televízió, amilyentől félni kellene, most mégis efféle rossz tapasztalatról kell írni befejezésül.

Rohamosan gyarapszik a televíziótulajdonosok száma, s ennek örülnünk kell. De elgondolkoztató az a tény, hogy egyre nő azoknak a száma is, akik televíziót vásároltak ugyan, de sosem jártak könyvtárba — s ez lenne a kisebb baj —, de nem is olvasnak, s korábban sem voltak olvasó emberek. Itt kell azt is megemlíteni, hogy épp ezeknél a családoknál fordul elő, hogy az utcai szobát is csak akkor használják, ha televíziót néznek, egyébként a kis szobában, vagy rosszabb esetben a konyhában élnek. Hírt adtak már olyan televíziótulajdonosokról, akiknek rendes fekhelyük sincs, ahol a gyermek azért nem tud elkészülni a másnapi feladatával, mert csak egyetlen szobájuk van, s ott a felnőttek televíziót néznek.

Mind ezt csak azért írtam ide, hogy népművelőinknek, köztük a könyvtárosoknak nemcsak az a feladatunk, hogy a kultúra áldását propagáljuk és a ránk zúduló lehetőségeket igyekezzünk felhasználni, hanem kötelességünk az is, hogy megtanítsuk az embereket válogatni a lehetőségek között, megértetni, vagy diktálni a fontossági sorrendet. Abban a községben, ahol a művelődési otthonban, könyvtárban, vagy klubban, gyakran esik okos szó ilyenekről is, gondolom, hogy kevesebb a helytelenül válogató ember, s egyre több a kulturált, idejével és pénzével jól gazdálkodó család.

Győri Erzsébet

A falusi könyvterjesztés néhány bevált módszere

Az elmúlt években komoly sikereket értünk el a magyar könyvkiadásban és könyvterjesztésben. Jelentős lépést tettünk előre a párt művelődéspolitikájának valórváltása során a kulturális forradalom teljes győzelme érdekében. Könyvkiadásunk határozottan folytatta az ideológiai harcot, elősegítette az általános műveltség emelését, a korszerű világkép kialakítását. De támogatta a szocializmus gazdasági építése során felmerült feladatok megoldását is, mert kiadványai bővítették a dolgozók szakmai ismeretét, s tájékoztattak a tudományok és a technika legújabb vívmányairól. De vajon eljutottak-e ezek a könyvek mindenüvé, ahová szánták őket? S ez már a könyvterjesztés, közelebbről a falusi könyvterjesztés feladata.

E tekintetben a földművesszövetkezetek vezetésével a könyvterjesztés derekasan teljesítette célkitűzéseit. A forgalom növekedésének biztosítása — általában nem is múlta felül a kiskereskedelmi forgalom fejlődésének ütemét — komoly erőfeszítéseket igényelt. Előbbre léptünk abban a vonatkozásban is, hogy ma már egyre többen értik meg a könyvterjesztés fontosságát, világossá kezd válni, hogy a könyvterjesztés nem elsősorban kereskedelmi, hanem művelődéspolitikai tevékenység. De van még tenni való ezen a téren. A jövőben tehát minden erőt mozgósítani kell a még meglévő hiányosságok megszüntetésére, hogy mind több könyvet juttassunk el a dolgozó tömegekhez, segítve kulturális életünk gyorsabb fejlődését. Ezek elősegítése céljából összegyűjtöttünk

néhány tapasztalatot, amelyek gyakorlati felhasználása minden bizonnyal újabb lendületet ad majd e fontos munkának. Az erők összefogása fokozottabb szervezettséget igényel. Miután nem egy szerv, egy ember ügye a falusi könyvterjesztés, a legcélravezetőbb, ha a tennivalókat

Könyvbarát Bizottság

feladatai közé soroljuk.

Alakítsuk meg a könyvbarát bizottságon belül a könyvterjesztési szekciót.

Szervezeti felépítésül a következőket ajánljuk:

A könyvterjesztési szekció időnként beszámol a könyvbarát bizottságnak munkájáról, gondjairól, problémáiról.

A falusi könyvterjesztés alapelve: a tudatosság. Mit jelent ez? Ez azt jelenti, hogy a község lakossága, műveltsége, előképzettsége, érdeklődési köre, a község gazdasági, társadalmi, politikai fejlettsége, fejlődésének iránya szabja meg azt, hogy milyen könyvek terjesztésére kerüljön sor, nem pedig a véletlen, vagy az eladatlan raktárkészlet. A tapasztalatok azt mutatják, hogy ahol így járnak el, ott az eredmények jónak mondhatók.

Az a kis gárda, amelyik a könyvterjesztést vállalja, használjon fel minden alkalmat, a különböző összejövetelek fórumait (közgyűlések, klubestek, munkaközbeni pihenők stb.) arra, hogy a könyvekről beszéljen. Úttörők segítségével látogassanak el a családokhoz. Sok esetben már a látogatáskor megveszik a könyvet, de jól bevált módszer az is, ha néhány könyvet otthagynak, s bizonyos idő után térnek vissza a megvásárolt könyvek értékeért. Egy harmadik változata is kialakulóban van e tevékenységnek. Ez a „becsületkosár”. A terjesztésnek ez a módja a következő: a kosárban elhelyeznek egy lezárt perselyt, amelybe a vásárlók beteszik a megvett könyvek árát. Ennek a módszernek igen komoly nevelő hatása van. Egy-két visszaélés előfordul, de nem jellemző. Éppen ezért ne rémítsen el senkit e módszer gyakori alkalmazása.

Van már példa arra is, hogy versenyt hirdetnek a

személyi tulajdonban lévő legnagyobb könyvtár cím elérésére.

A versenykihívásban nemcsak a számszerűsége, hanem a minőségre is törekedni kell. Jutalmul helyes értékes tárgyjutalmat kitűzni.

A könyvtombola és a könyvbál módszere a legismertebb, s a legáltalánosabban elterjedt. Különösen az utóbbival kapcsolatban arra hívnánk fel a figyelmet, hogy ha már a bál főszervezője a „könyv”, akkor kulturáltságban legyen is méltó hozzá.

Fontos és jó lehetőség az alkalmi könyvvásárok megszervezése. Lehet ezt a termelőszövetkezetek, fmsz, takarékszövetkezet közgyűlésein,

- kulturális szemléken,
- szülői munkaközösségek gyűlésén,
- előadásokon,
- ismeretterjesztő előadásokon,
- színházi, mozi előadásokon

rendezni.

Természetesen ez fáradtsággal jár, de a fáradtságot nem szabad sajnálni! Különös gonddal kell törekedni arra, hogy ezek az alkalmi könyvvásárok izléesek, figyelemfelhívók legyenek. Az ismeretterjesztő előadásokon kezd kialakulni az a szokás, hogy az előadó könyveket ajánl a téma behatóbb, mélyebb megismerésére. Ezért tanácsoljuk, hogy már az ismeretterjesztő évad kezdetén a könyvesbolt (könyvmegbízott) teremtsen kapcsolatot az előadókkal, s érdeklődj meg, milyen könyvek megjelenésére lehet számítani, hogy időben azokat biztosítani tudja. Hasonlóképpen célszerű a kapcsolatfelvétel a műkedvelők oktatóival, (színjátékosok, irodalmi színpadok, kórusok, bábosok) annak érdekében, hogy az igényelt színdarabokat, versesköteteket, stb. be lehessen időben szerezni, és rendelkezésükre bocsátani.

Fel kell figyelni arra is, hogy milyen érdeklődési körű emberek körében tartjuk az alkalmi könyvvásárt. Pld. ha a szülői iskoláján nevelési, népszerű pedagógiai könyvek is legyenek a pulton. Szükséges a finom, izlées, hatásos könyvpropaganda.

Az egyik ilyen eszköz lehet a „Könyvbarátok Hirdetője” is. Ebben könyvismertetések — különösen új könyvek rövid tartalmának ismertetése — hírek a könyvbarátok életéből, egy-egy kiemelkedő könyvvásárló nevének ismertetése, riportok, stb. szerepelhetnek.

Hívjuk fel a figyelmet a könyvesboltok kirakatában — a virágüzletekhez hasonlóan — névkártyák kitételével a névnapokra. Tegyük mellé egy kis kartont, amelyen felsoroljuk azokat a könyveket, amelyeket megvételre ajánlunk. Mindezekon kívül még számos, a könyvterjesztők ötletéből fakadó jó módszer van, amelyeket ajánlatos felhasználni.

Varga Béla

Könyvterjesztés — vagy üzletkötés ?

Nem tudom, hogy a terjesztési joggal is felruházott kiadó vállalatok milyen szempontok alapján választják ki ügynökeiket, de hogy azok módszerei üzletkötés szempontjából kitűnőek — azt már eddig is sok borsodi példa bizonyíthatja. A vásárlásokról nincs ugyan pontos adatunk, mivel ezek közül csak azokat ismerjük, amelyek ajándék címen az üzemekből kerültek könyvtárainkba. A vásárlások összegével általában nem terhelték a könyvtárak beszerzési keretét,

azonban még így is a könyvtárak érezték meg ezt a „megsegítést”, hiszen az üzemi vásárlásokért végső soron a könyvtárosokat tették felelőssé, holott azoknak nem is volt tudomásuk róla.

Nincs szándékomban a nehezen terjeszthető, de kulturálpolitikai szempontból fontos kiadványok könyvtárainkba kerülését egyértelműen hibásnak ítélni, mert könyvtáraink állományát nem egy alkalommal éppen ilyen úton sikerült hiányzó, értékes könyv-

anyaggal gyarapítanunk. Indokoltá teszi ezt a terjesztési módot az is, hogy a kiadók nem minden megjelenő művet adnak át terjesztésre, és az ÁKV sem veszi át az összes kiadványokat.

A könyvtárellátó már a jelenlegi feladataiból adódóan sem vállalhatja valamennyi megjelenő mű terjesztését. Ezért indokoltnak látszik, hogy a kevés példányszámban megjelenő speciális témájú könyvek, még ha ilyen úton is, de eljussanak könyvtárainkba. A baj csak az, hogy a megrendelő jegyzéken csupán néhány vonzó mű szerepel, a többi elfekvő, vagy kevésbé keresett anyag.

De az a néhány mű is, amelyet egyébként érdemes lenne megvásárolni, rendszerint már elfogyott, nem kapható.

A vásárlás különösen év végén intenzív, amikor az üzemek, vállalatok sokszor még hálásak is, hogy megmaradt pénzüket elkölthetik. De évközben is történnek vásárlások, a dolgozók szakmai továbbképzéséhez is vesznek könyvet. Mivel ez nyilvánvalóvá tenné az egyéni igényt, azért a szükségesnél több példányban vásárolnak, hogy a könyvtár „megsegítésének” a látszata megmaradjon. E művek persze rendszerint megvannak a könyvtárban, de miután a gazdasági vezetők — kevés kivétellel — nem saját könyvtárunk olvasói, így nem ismerhetik állományukat sem, — ez pedig a még hiányzó művek rovására, a duplumok növekedését eredményezi.

A megrendelt műveket sokkal később szállítják, mint ahogy azok a könyvesboltokban kaphatók. Márpedig ha keresett és fontos műről van szó, a könyvtáros nem várhat rá az olvasói sürgetésére, üzletben is megvásárolja.

A rendelések felvételénél gondosan kerülnek az üzleti érdekeltiségnek még a látszatát is. Az érvényben lévő határozatokra, az ebből eredő feladatok könyvtári eszközökkel történő segítésére hivatkoznak úgy, hogy az üzletfél érezze: „nincs vásárlási kényszer”, hogy nem a tervek teljesítéséről, vagy túlteljesítéséről van szó, hanem művelődéspolitikailag fontos terjesztői tevékenységről. Hogy az érvek közül csak né-

hányat említsek: „A jegyzéken szereplő művek nem kerülnek a kollektori jegyzékre, mivel kevés példányban adták ki, így nem adják át terjesztésre.” „Ezeket a műveket a le nem kötött szabad keretből vásárolhatják meg csak, amellyel a könyvtárosok teljesen önállóan gazdálkodnak.”

Ennek érdekében a felügyeleti és fenntartó szervezetek, az SZMT-re, a Központi Könyvtárra, a korábbi találkozásokra és vélt megállapodásokra hivatkoznak.

A megrendelt és utánvétellel szállított műveket gyakorta több példányban küldik, mint amennyire a szerződést megkötötték. Sajnos ez csak akkor derül ki, amikor a könyvtár már átvette, illetve kifizette azok árát. Mondanom sem kell, hogy a visszaküldésre, vagy a becsérésre fordított adminisztráció mennyi értékes időt rabol el a könyvtárosoktól.

Egyik építőipari vállalatunk könyvtára évek óta rendszeresen több ezer forint értékű egészségügyi brossúrát kap olyan nagy példányszámban, hogy azokat forgalmazni nem tudja. Bosszantóbb esetek közé tartozik az, amikor töredék köteteket adnak el (Akadémia), amelyeket nyilvántartásba vétel után közvetlenül selejtezni kell.

A zenei műveltség terjesztése, a komoly zene megszerettetése művelődéspolitikailag is fontos feladataink közé tartozik. A Zenemű Kiadó terjesztőitől rendszeresen vásárolják is a hanglemezeket. Ezek nagy része azonban zenei ismeretterjesztésre alkalmatlan. Ugyanis a túlzottan tánczene irányában befolyásolt zenekedvelőket csak kamarazenevel a komolyzene kedvelőivé nevelni aligha lehet.

A beszerzési keret növelésére ez évben még helyi erőforrásokból sem igen számíthatunk. Ez arra int, hogy figyelemmel kísérjük a terjesztésnek említett formáit és könyvtárosaink figyelmét ismételtlen felhívjuk azokra a terjesztési módokra, ahol az elsődleges cél az üzletkötés, az ebből eredő anyagi haszon, az elfekvő könyvektől való megszabadulás.

Magyar András

Bibliográfiai és könyvtárhasználati tájékoztatatlanság az iskolákban

Ma már mindennapos tény lett a könyvtárlátogatás, hiszen az olvasás rendszeres igénylése velünk nő az iskola bevégezése során. A könyvtár használatát már az alsótagozatos is megtanulja a gyermekkönyvtárakban, a használat pontosságát, minden apró részletének megtanulását a rendszeresség biztosítja.

A könyvtár rendszeres használatára nemcsak annak van szüksége, aki szórakoztató olvasmányokat kíván onnan kölcsönözni, illetve helybenolvasni, hanem annak is, aki ismereteit gyarapítja, tudományos értekezést készít, vagy éppen szakköri, diákköri munkát végez. A gyorsaság és eredményesség érdekében ilyen esetekben a könyvtáros irányítása, segítsége mellett már szükséges az önálló katalógushasználat, a bibliográfiában, a periodikák tömegében való eligazodás gyakorlata is.

E ponton értem el írásom központi problémájához, miszerint saját gyakorlatomból tudom, saját munkám során tapasztalom, hogy azok sem rendelkeznek még

azzal a minimális bibliográfiai és könyvtárhasználati tájékozottsággal, akik feladatokat, kisebb terjedelmű tudományos értekezéseket, vagy éppen diplomadolgozatukat készítik. Az ilyen dolgozatokhoz pedig már elmélyült búvárkodás, biztos tájékozottság, a források célratoró felkutatása és a legkisebb idővesztéssel történő beszerzése elengedhetetlen.

Azt tapasztaltam, hogy az egyetemi hallgatók jó része nem rendelkezik kellő jártassággal a bibliográfiai kezelésében és a katalógusok használatában.

Bár ma még irreálisnak látszik az a gondolat, hogy már az általános iskolák valamennyi felsőtagozati osztályában, a VII—VIII. osztályban meg kellene kezdeni az alapvető és minimális bibliográfiai és könyvtárhasználati ismeretanyag közlését. Bármennyire is irreálisnak látszik a gondolat, az előadások használatára később mutatkozna, és föltétlen biztonságot adna későbbi tanulóveinek is. A VIII. osztályos érdeklődők számára egyórás előadás elegendő lenne.

Ügyanezt lehetne tenni középiskolákban is, ámbar még azon sem ártana gondolkozni, hogy évi négy—öt órát rá lehetne szánni minden évfolyamon, vagy esetleg csak a II. és a IV. osztályban.

Az egyetemeken, a főiskolákon, a felsőfokú technikumokban kötelező tárgyként helyes lenne bevezetni az első évfolyam első félévesei számára mintegy 8—10 összes órában. Ez még nem olyan sok, hogy felborítana mindent, ugyanakkor feltétlen hasznos volna egyrészt a könyvtárügy számára, másrészt a felsőfokú tanintézetek hallgatói számára.

A Felsőoktatási Szemle több ízben közölt cikket erről a témáról, ezek egyikében Móra idézi Kőhalmi Béla megállapítását: „A bibliográfia segédtudomány, de az összes tudományok segédtudománya.”

A bibliográfia és a könyvtárhasználat ismeretanyagának általános iskolától kezdve történő oktatását nem én kezdeményezem először, elég csak Németh Zsófiának, Zircz Péternek, Móra Lászlónak, Barta Jánosnak, Barcza Józsefnek a Felsőoktatási Szemlében megjelent cikkeire utalnom: (Az egyikben Móra László már az általános iskola V. osztályától kezdve kívánja az oktatást bevezetni.). Móra László is, Barcza

József is közölnek tematikát, amelyet természetesen a helyi igényeknek és a speciális körülményeknek megfelelően lehetne alakítani, formálni.

Irodalom:

1. Barcza József: Könyvtártudomány a felsőoktatás szolgálatában = Felsőoktatási Szemle, 1963. 12. évf. 1. sz. 49—50 p.
2. Barta János: A tudományos munka technikájának oktatása = Felsőoktatási Szemle, 1963. 12. évf. 1. sz. 47—48 p.
3. Móra László: Könyvtári és bibliográfiai ismereteket a hallgatóknak = Felsőoktatási Szemle, 1963. 12. évf. 2. sz. 109—110 p.
4. Németh Zsófia H.: A bibliográfiai ismeretek és a tudományos munka alapjainak oktatása = Felsőoktatási Szemle, 1962. 11. évf. 9. sz. 543—549 p. II. közlemény 11. évf. 12. sz. 729—734 p.
5. Zircz Péter: Szakirodalom dokumentációt a felsőoktatási intézményekben = Felsőoktatási Szemle, 1962. 11. évf. 12. sz. 722—724 p.

Kuchta Gyula

Az ifjúsági könyvtár az oktató-nevelő munka szolgálatában

Az általános iskolai tanulók, az iskolai tanterv alapján, el kell, hogy sajátítsák az ismeretek sokféleségét. De túl ezen a tanulóknak is a könyvekhez kell folyamodniuk, hogy a tudás számos újabb területét megismerjék. Gyermekkönyvtáraink alapvető nevelési célja, hogy az önálló ismeretterjesztésre megtanítsa olvasóit, segítsé eligazodni a sokoldalú ismeretanyag bonyolultságában. Az iskolában szerzett és elsajátított ismereteket olvasással kell kiegészíteni. A rendelkezésünkre álló gyermek- és ifjúsági irodalomból kell kiválogatnunk azt az anyagot, amely a legalkalmasabb a szórakoztatva nevelés céljára. Figyelemmel kell lenni arra, hogy a kötelező és ajánlott irodalmon túl az azonos életkorú gyermekek is más és más íránt is érdeklődjenek, tehát a könyvek megfelelő kiválogatása után helyes pedagógiai módszerekkel kell irányítani és kielégíteni az igényeket. Legfontosabb, hogy felkeltsük az érdeklődést, a szeretetet a könyv iránt, az olvasás iránt.

A gyermekkönyvtárosnak új könyvet úgy kell elemeznie, hogy annak mondanivalója alapján eldöntse, mely korosztály életkori sajátosságainak felel meg elsősorban, s gondoskodnia kell a kellő propagálásáról. E cikkben szeretnék néhány olyan művel foglalkozni, melyek az eddigi gyakorlat alapján a legalkalmasabbak a gyermek iskolában kapott ismeretanyagának bővítésére. Természetesen nem törekedhetek teljességre, csak kiragadva egy-egy példát, szeretném gyermekkönyvtárosaink figyelmét felhívni arra, hogy az iskolával, a családi otthonnal együtt és összhangban kell gyermekeinket az ismeretek eligazodásában segíteni.

Az utóbbi években megjelent könyvek igen népszerűvé váltak gyermekeink körében. Ezt a népszerűséget kell következetesen, tudatosan irányítaniok a gyermekkönyvtárosoknak. Nyolc-tizenkét éves gyermekeink szívesen olvassák Bonsels: „Maja a méhecske” című könyvét, amely sok ismeretet nyújt a növények, állatok életéről. Elsősorban a méhek különleges világát ismeri meg a kis olvasó.

A társadalmi viszonyokat érintő kérdések, az emberek közötti kapcsolat konkrétabb értelmezésének igénye követelmény elé állítja az író, könyvtárost, nevelőt egyaránt, hogy olyan könyveket szerettessünk meg a korosztályba tartozó olvasóinkkal, melyek ezekre a problémákra, eleven igaz választ adnak.

Lipták Gábor: Aranyhíd című munkájában feldolgozott mesék, mondák egyrészt eleven történelmi anyagismeretet nyújtanak, másrészt rendkívül közel állnak a gyermek lelkivilágához. Bebizonyítja ezt az a könyv, hogy a közösségi életforma kialakítása, a népek összetartozásának erősítése, mélyítése, a bizalom és a barátság, a kölcsönös tisztelet mély és nemes érzéseinek fejlesztése lehetséges a könyveken keresztül.

A valóság megismerése a természettudományos ismeretek bővítése, a Bölcs Bagoly sorozatban megjelent művekkel nagyon könnyen segíthető, nyugodtan tegyük a mesekönyvek polcára! Formailag, tartalmilag, esztétikailag igen alkalmasak a nevelési elvek megvalósítására!

E korosztályba tartozó gyermekek olyan könyveket is szeretnek olvasni, melyek az ő életük eseményeiről szólnak, e kör közösségének problémáit boncolgatják. Mándy Iván: „Csutak a színre lép” című könyve azért kedvelt gyermekolvasóink körében, mert az alakjai élő, eleven, mindennapi diákok, akik hasonló dolgokat visznek végbe, mint kis olvasói. De megemlíthetem Kántor Zsuzsa: „Csalánba nem üt a mennykő” című munkáját is, mely szintén a közösségi érzés, a bizalom, a barátság köré csoportosítja cselekményét, s a kis olvasó megtudja, hogy mi az értelme, lényege az „örsi” szervezetnek.

Nyolc-tizenkét éves gyermek életkori sajátosságaiból adódóan, szereti azokat a könyveket, melyek az emberek közötti kapcsolatról szólnak, a küzdelemről, mely küzdelem és harc miéértjére választ is kér! Nagyon sok könyvünk van, de még többre lenne szükség, mely híven szolgálja ezen életkori szükségletek kielégítését, s nehéz is a válogatás, de a tapasztalat

igazolt engem is abban, hogy pl. *Ságvári Endre: Oriások és törpék* című műve alkalmas ezen életkori problémákra való válaszolásra, hogy mit kell tudni, cselekedni ahhoz, hogy a világ szebb és boldogabb legyen. Felvilágosítást ad a babonassággal járó vak sötétségről, s hangsúlyozza: ennek a harcnak a sikere a közösség hatalmas erejében rejlik! Vagy pl. *Pilinszky János: Aranymadár* című népmesei motívumokat feldolgozó verseiben a jó és a haladó szembeállítás a rossz és haladást gátló tényezőkkel, tanulságos, nevelőhatású mű. S hogy mily „óriás” az ember? De sok gyermekolvasónknak adott már választ erre a kérdésre pl. *Bársony István: Erdőmezőn* című műve is, mely izgalmas vadászélményen, kalandokon keresztül nemcsak természetszeretetre nevel, hanem az embernek a természet titkaiba való behatolásáról beszél olvasóinak. *Fehér Klára: Földrengések szigete* című munkája is ezer és ezer gyermekolvasó figyelmét, érdeklődését hívta fel arra, hogy hogyan képes az ember a természet erői feletti uralkodásra. S ha tovább boncolgatjuk a kérdéseket, a gyermek szemszögéből tapasztaltnak kell, ma már az is érdekli, hogy a tudomány és a technika mit valósított meg e ma még fantasztikus elképzelésekből. És nem meglepő, hogy a *Bűvár* sorozatban megjelent *Simonffi Géza* írása „*A felébresztett atommag*” soha nincs a szabadpolcon, vagy már újakat kell beszerezni.

Gyermek és ifjúsági olvasóink materialista világnézetének kialakításában a — család, az iskola után — a könyv a leghatalmasabb nevelési eszköz.

A tizenkét-tizenéves gyermekek az eddig elmondottakon túlmenően, már kritikusan nézik a társadalmi jelenségeket, összekapcsolva erkölcsi, egyéniségi kérdésekkel. Bővül a közösség fogalma az egyén és a közösség viszonyával, összefüggésével. Ezért érdeklik a kiváló emberek életrajzi regényei után, (köszönet a *Nagy emberek élete* sorozatért gyermekeink nevében is!) azok a művek, melyek az ember és a természet harcát, küzdelmét írják meg. Szolgálják ezek a művek jellemük formálását, gyakorlatosságra való nevelésüket.

Ismételten zavarba kerültem, hiszen a legnehezebb a válogatottból is válogatni. Megint a tapasztalathoz kell folyamodnom. *Zoltán Péter: Mesterségek dicsőrete* c. munkája is választ ad nevelési kérdésekre. Szereplői megelégedett, derűs, kedves emberek, a hétköznapiok tehetséges, szorgalmas munkásai, parasztjai, mérnökei, akik a munkában életcél, életszükségletet látnak, és sok-sok mesterséggel ismerkednek meg a gyermekek. Szereti a korosztály azokat a mű-

veket is, melyekben az író személyes tapasztalatait, élményeit írja meg, megtalálva a legmegfelelőbb formát, keretet. *Dékány András* könyvei közül egyet ragadok ki, a *Matrózok, hajók, kapitányok* című munkát, mely az izgalmas, fordulatos cselekményen túl szórakoztatva tanít, nevel gyönyörködtet.

A társadalom történetének, adott szakaszainak megismeréséhez nagy segítséget nyújtott *Nagy Zsuzsa: Huszonnegyedik óra* című műve. 1944 fasiszta terrorját hiteles dokumentumokon és egy 6 éves kislány tragikumán keresztül ismerteti meg.

Történelmi témájú ifjúsági regényeink, amit azt hiszem nem kell bizonygatni, szintén igen kedveltek a korosztály körében, egy-kettőt szeretnék csak megemlíteni: *Ignác Rózsa: Toroczkói gyász* c. regénye a toroczkói szabad bányászok harcát írja le, s nagy értéke, hogy a munkásmozgalom múltjának eddig — ifjúságunk előtt — nem igen ismert szakaszát dolgozza fel. Hasonlóan értékes a munkásmozgalom harcainak és harcainak ismertetése a: *Hősök voltak* c. összeállítás.

Barát Endre: Égő lánzsa c. történelmi regényében feldolgozott téma értékes példája a gyarmati népek felszabadulási harcának, szabadságküzdelmének, megismeri az olvasó Kenya gyarmatosításának útját. *Halasi Mária: Az utolsó padban* című könyve éppen napjaink egy időszerű problémáját tárgyalja jeles formaisággal. A cigányok sorsát, életét ismerik meg az ifjú olvasók e műből.

Gyermekeink nagyon szívesen forgatják, olvassák, tanulmányozzák a *Fiúk-, Lányok* évkönyvét, mely „gyűjteményes” kötet nemcsak hogy bővíti a tanulatot, (Fiúk évkönyve 1964.), hanem új távlatokat nyit, felkelti az érdeklődést más művek iránt, s így segít legyőzni az egyoldalú érdeklődés káros következményeit. Történelem, politika, művészettörténet, néprajz, sport mind helyet kap e műben. Az esztétikai, művészeti ízlés, formálása, kialakítása, azonban további feladatokat követel tőlünk is, hogy e téren is felkeltsük és kielégítsük a tudatossá váló igényeket. *Artner Tivadar: Ismerkedés a művészettel* című könyvét „agyonolvasták” már gyermekeink, s talán nem is vették észre, hogy fogékonyabbá váltak a művészeti alkotások iránt.

E néhány kiragadott példa azt is igazolja, hogy nem kell könyvtárosainknak búsulni, hogy nincs megfelelő irodalom, hanem a meglévőket kell a szó-szoros értelmében felhasználni, hogy szolgáljuk mi is a szocialista ifjúságunk nevelését az irodalom nemes eszközével.

Bárdos Józsefné

Új szabadpolc — olvasók a raktárban

Egy kísérlet tanulságai

A szabadpolcos kölcsönzés évekkal ezelőtt sok vitát váltott ki. Ma már azok is elismerik előnyeit, akik leginkább elleneztek bevezetését. Az olvasók körében szinte osztatlan örömet váltott ki az új kölcsönzési rendszer. A II. Rákóczi Ferenc könyvtár felnőtt részlegében nemrég még zártpolcos kölcsönzés volt. A kölcsönzői tér nagyon kicsi volt, egy-egy forgalmasabb napon alig fértek be az olvasók. Kérőfüzetes kölcsönzéssel dolgoztunk, ami azt jelentette, hogy az olvasók egy füzetbe beírták a katalógusból kiválaszt-

tott könyvek címét, és a könyvtáros a füzet alapján hozta ki a raktárból a könyvet. Ez nemcsak igen fárasztó munka volt, de viszonylag kevés lehetőség nyílt az olvasókkal való foglalkozásra, emellett az olvasóknak sokat kellett várniuk a könyvre. Ez oka volt a szünetelők magas számának is. Mivel csak az olvasóterem feláldozásával tudtunk volna szabadpolcos kölcsönzőt berendezni, erre nem vállalkozhattunk. Más megoldást kellett találnunk.

A raktárhelyiségünk négy szintes. Az első szinten helyezkedik el a kölcsönözhető anyag, ez volt a kölcsönzői térből nyílik. A kölcsönzői tér átrendezésé-

vel, kibővítésével kialakítottuk a ruhatárat, és a kölcsönzési adminisztráció lebonyolítására alkalmas helyet. Ezt követően megnyitottuk raktárunk első szintjét az olvasók előtt. Megpróbáltuk ezt a lehetőség szerint barátságossá tenni, ami bizonyos fokig sikerült is.

Érdeklődéssel vártuk az első kölcsönzési napot, nagyon kíváncsiak voltunk, hogyan válik be elképzelésünk a gyakorlatban.

Az olvasó a ruhatárban leadja kabátját, a kapott ruhatári jegy egyben őrjegyül is szolgál. A kölcsönzőpult egyik oldalán a könyvek visszavétele, másik oldalán kiadása folyik. Amikor leadja a könyvet, bemegy a szabadpolcos térbe könyvet választani, ahol két könyvtáros tartózkodik, és tájékoztatja az olvasókat, segít kiválasztani a megfelelő irodalmat, megtanítja az olvasókat a könyvek közötti eligazodásra, és igyekszik rászoktatni őket a katalógus használatára.

A raktár megnyitásával egyidejűleg egyszerűsítettük a kölcsönzési statisztikát, adminisztrációt. Bevezettük a tikketes kölcsönzést, így az olvasó nem írja alá a kölcsönző kártyát, hanem a könyvek számának megfelelő értékű tikketet ad le. A személyi lapokat színesfikkal látjuk el, és növekvő számsorrendbe rakjuk. A kiadó könyvtáros a könyvek kiadásával egyidőben készíti a statisztikát is. Készítettünk egy dobozt, melynek annyi rekesze van, ahány rovata a munkanaplónak. A doboz tetején lévő kis nyílásokon át annyi korongot dobunk a megfelelő rekeszbe, amennyi kötetet kiadunk. Így a statisztika a kölcsönzés befejezése után a korongok leszámolásával rövid idő alatt elkészíthető.

Az első kölcsönzési napon, és azóta is azt tapasztaljuk, hogy az olvasók örömmel fogadták a kölcsönzési rendszer módosítását. Szívesen válogatnak a könyvek között, sokan egy-két órát is eltöltenek raktárunkban. Akiknek kevés az idejük, hamar lebonyolíthatják a kölcsönzést, hiszen a várakozási idő a könyvek visszavételénél és kiadásánál minimális. A

jelenlegi kölcsönzési rendszerünkben nagyon fontos szerep jut a tájékoztatást végző két könyvtárosnak. Az olvasók sokszor tanácstalanul állnak a polcok előtt. Meg kell találni a módját, hogy tapintatosan ajánlja a segítséget, és amennyiben erre az olvasó igényt tart, tudása legjavát adva tájékoztassa, és válassza ki a megfelelő irodalmat. Sok esetben a szépirodalom kiválasztásánál is igénylik segítségünket, de fokozott jelentősége van a szakirodalomnál. Itt az olvasó gyakran csak témát mond, amelyről irodalmat szeretne.

Néhány számadat, mely a megváltozott kölcsönzési módszer eredményességét és közvetlenségét bizonyítja:

	1964. I. n. év	1965. I. n. év
Olvasók száma:	3,027	3,403
Kölcsönzések száma:	34,672	40,611
Ebből a kölcsönzött ismeretterjesztő mű:	10,459	11,998

Fenti adatok csak a felnőtt részlegre vonatkoznak. Különösen örvendetesnek tartjuk az ismeretterjesztő művek forgalmának emelkedését.

Fokozott jelentőséget kapnak a különböző ajánló jegyzékek, bibliográfiák. A kölcsönzői térbe több példányban elhelyeztük az általunk összeállított ajánló jegyzékeket. Ezeket szívesen viszik az olvasók. Különösen nagy sikere volt a Fejes Endre, és Németh László bibliográfiáknak.

Az új módszer bevezetése óta még csak öt hónap telt el. Messzemenő következtetéseket levonni még korai lenne. Annyi azonban már bebizonyosodott, hogy helyesen jártunk el, amikor megnyitottuk raktárunkat az olvasók előtt. Ha nem is nyertünk szak, reprezentatív szabadpolcos teret, de megteremtettük annak lehetőségét, hogy az olvasók szabadon válogathassanak könyveink között, és a tájékoztató könyvtárosok teljes munkaidejüket tartalmi, érdemi munkára fordíthassák.

Sotkó Józsefné

Modern könyvtár — több olvasó

1964. november 1-től korszerű, a község olvasóközönségének minden igényét kielégítő, szabadpolcos könyvtár áll az olvasók rendelkezésére. Modern bútorokkal berendezett helyiségben 1690 kötet könyvet helyeztünk el, (a község lakosságának száma: 1378 fő) olvasótermünkben folyóiratok, lexikonokat is találunk az olvasók.

Nemcsak olvasóink száma nőtt igen gyorsan, hanem a kölcsönzött kötetek száma is. Az eredmények elérésében elsőrangú szerepe van a szép, új könyvtárnak, de fontos a szerepe a pillanatnyilag sem lanckadó propagandamunkának, az olvasókkal való intenzív foglalkozásnak is. Propagandamunkánk apró mozaikokból tevődik össze. Olvasó-klubesteket szerveztünk a helyi pedagógusok és a községi vezetők bevonásával, akik ismertették egy-egy író művét. Nagy sikert aratott a felnőtt olvasók körében Berkesi András, az ifjúság körében Gergely Márta és Thury Zsuzsa, az iskolások között Verne művei.

Az eddig elért eredmények sikeréhez hozzájárultak a könyvkiállítások is. A megérkezett könyvekből minden alkalommal kiállítást rendezünk. Sokat segített az olvasó ifjúság azzal, hogy velük a szülőknek

küldtünk könyvet, de azokat már a szülő hozta vissza, azzal, hogy ahhoz hasonló könyvet kér. Tavaly a felnőtt ifjúság még csak mesét olvasott. Ma már ifjúsági regényt, Jókait olvasnak. A felsőtagozatosok pedig történelmi regényt, útleírást, természettudományi és műszaki könyveket olvasnak. Fő feladat a mezőgazdasági, szakirodalom forgalmának emelése. Községünk mezőgazdasági jellegű település. Az elmúlt évben nem volt kielégítő a mezőgazdasági szakirodalom olvastatása. Propagandánk eredménye, hogy az első félévben kétszerannyi mezőgazdasági könyvet forgalmaztam, mint az előző év utolsó negyedében.

Növelte a forgalmunkat a Tsz-ben megtartott ankétokkal egybekötött könyvkiállítás is.

Könyvtári munkánk fontos része az olvasókkal való foglalkozás. Nagy öröm az, hogy azok az olvasóim is, akik az általános iskola elvégzése után középiskolába mentek, a nyári szünetben mind eljönnek a könyvtárba.

Hogy ezt az eredményt hogyan értem el?

Nem kell hozzá nagy dolog, szeretni a munkát, a könyvet, a gyermeket,

Mindezeket azért mondtam el, hogy nem elég az új modern könyvtár, az csak jobb lehetőséget biztosít. De ezeket a lehetőségeket a könyvtárosnak kell kihasz-

nálnia csak lelkesedéssel ügyszeretetével tud igazán könyvtári életet teremteni.

Demkó Imréné

Népszerű mezőgazdasági könyvek útja járásunkban

A Magyar Szocialista Munkás Párt VII. és VIII. kongresszusa a mezőgazdaság nagyarányú fejlődését tűzte célul. A mezőgazdaság fejlesztésének egyik legfontosabb kérdése járásunkban is a második 5 éves terv időszakában és a későbbiekben is az állattenyésztés, az állati termékek termelésének jelentős mértékű növelése. Ezek szerint az állattenyésztés termelése 1965-re mintegy 40—50 százalékkal lesz magasabb az 1956—58. évek átlagánál.

Ezt a növekedést elsősorban az állati termékhozamok jelentős emelkedésével kell biztosítani, és csak kisebb mértékben az állatállomány létszámának növelése útján. Ennek érdekében fejleszteni kell a termelőkenyebb nagyüzemi állattenyésztést.

A fentiekből következik, hogy községi könyvtárainkban elsősorban állattenyésztési szakkönyvekre van szükség. A mezőgazdasági szakkönyvek néhány évvel ezelőtt nem érték el a népszerűségnek azt a fokát, hogy szívesen vitték volna azokat ki a könyvtárainkból. Ennek egyik oka az volt, hogy a szakkönyvek színvonala nem állt közel az egyszerű falusi ember gondolkodásához. A könyvek magasabb előképzettséget igényeltek.

Napjaink egyszerű termelőszövetkezeti tagjainak szakmai műveltsége viszont nem maradhat azon a színvonalon, ami a múltban talán elég volt, de a nagyüzemi gazdálkodás mai igényei mellett tarthatatlan. A hézagpótló munkát a mai „Vidám rajzos” szakkönyvek elégítik ki. Nyugodtan elmondhatjuk, hogy a szakkönyvektől sokszor idegenkedők is szívesen lapozgatnak bele a sorozat könyveibe. A tréfásan ötletes rajzok vidámmá teszik a komoly szaktudással, de könnyed elbeszélő modorban írt könyveket, amelyek megmozgatják a fantáziát és így fokozottabb érdeklődéssel olvassák az egyszerű falusi emberek is azokat. Ennek a célnak az érdekében rendezi könyvtárunk a mezőgazdasági író-olvasó találkozókat, ahol az előadó dr. Fehér Károly, minden esetben ajánlja a „vidám rajzos” szakkönyveket. Egy példát kívánok csak ezzel kapcsolatban megemlíteni. Az Egerlövő községben rendezett szakíró-olvasó találkozónkon az ajánlott „vidám rajzos” szakkönyveket mind kikölesönözték, az eladásra kivitteket megvásárolták. Még így sem bírta Simon Mária, a községi könyvtár vezetője az igényeket kielégíteni, ezért még a letéti könyveinket is kiadtuk.

Hasonló jó módszerek születtek más könyvtárainkban is, a Mezőgazdasági Könyvhónapok alatt rendezett kiállítások, tombolák és szakkönyvek ismertetésével. Eredményeink illusztrálására hadd mondjak el néhány példát. Súlyban az említett könyvek két-két példányban találhatók meg a községi könyvtárban, ezeket idáig 25—30-an olvasták el. Pollágh Oszkár könyvtárvezető ajánlotta Lengyel Lajos részére a „Vidám rajzos juhtenyésztést” és a „Vidám rajzos szarvasmarha tenyésztést”. A könyvek elolvasása után Lengyel Lajos így beszélt a könyvek hasznosságáról: „A napi munkák után fogtam hozzá a könyv olvasásához. A rajzok és a könyv egyszerű stílusa azt eredményezte, hogy alig bírtam letenni a köny-

vet. Különösen a „Vidám rajzos juhtenyésztés” című könyvből tanultakat tudom a munkám során hasznosítani, mert mintegy ezer darab juhnak vagyok a gondozója a termelőszövetkezetben. A helyes fejés és gépnyírás alkalmazását a könyvből tanultam meg. Mind a két könyvet szívesen ajánlottam elolvasásra a közvetlen munkatársaimnak és az állattenyésztésben dolgozó barátainknak is.

Szentistván községben Űjlaky Dezső, a könyvtár vezetője különös szeretettel ajánlotta e könyveket az író-olvasó találkozás után a termelőszövetkezet állattenyésztési szakemberei részére, ezt az ajánló munkát tovább folytatta a dolgozók esti iskolájában tanulók részére is. Az állategészségügyi zárlat ideje alatt az állattenyésztési szakemberek érdeklődése megnőtt a szarvasmarha, sertés és juhtenyésztési szakkönyvek iránt, ekkor már propagandát sem kellett kifejteni.

Besenyey István, a termelőszövetkezet juhásza angy meglepéssel mondta, hogy Horváth—Gaál könyvében a juhbetegség című rész elolvasása volt a leghasznosabb, segítséget nyújtott neki a betegség megakadályozásában.

Bogács községben Fodor Júlia könyvtárvezető örömmel újságot, hogy a „Vidám rajzos” mezőgazdasági szakkönyvek az író-olvasó találkozó óta a legolvasottabbak könyvtárában. Eddig mintegy negyvenen kérték már tőle. Azt tapasztalta Takács Lajosné mezőnagymihályi könyvtárvezetővel egyetemben, hogy az ötletes illusztrációk hatására már a 12—16 éves korosztályú fiatalok is szívesen forgatják a szakkönyvet. Ennek pedig külön is örülhetünk, ha a fiatalok is érdeklődnek a mezőgazdasági szakkönyveink iránt. Mind a két községben az olvasók már várják, hogy folytatódjon tovább a vidám rajzos sorozat.

Több községi könyvtárosunk élt azzal a lehetőséggel is, hogy a mezőgazdasági jellegű előadáson népszerűsítse a szakkönyveit kisebb-nagyobb sikerrel, sőt a termelőszövetkezet zárszámadó közgyűlésein is rendeztek kiállítást és vásárt. Mindezek után megállapíthatjuk, hogy szakkönyveink jók. Azt is tudjuk, hogy ránk, könyvtárosokra vár az a feladat, hogy mindenütt közkinccsé tegyük a jó könyvek révén a bennük leírt korszerű szakismereteket. Ehhez viszont még az szükséges, hogy nagyobb segítséget kapjanak könyvtárosaink a termelőszövetkezet vezetőitől, agrárszakembereitől olyan formában, hogy Ők maguk mutassanak példát és ajánlják is a hasznos szakkönyvek olvasását dolgozóik körében.

Bízunk abban, hogy a mezőgazdaság vezetői felismerik a szakkönyvek szerepét a termelésben, állattenyésztésben; ők maguk is nagyobb szószólói lesznek ennek az ügynek, s ezzel hozzájárulnak ahhoz, hogy minél kevesebb jó szakkönyv heverjen benn a könyvtárak polcain.

S azt is várjuk, hogy a Mezőgazdasági Kiadó folyamatosan jelentet meg népszerű stílusban megírt fontos szakkönyveket,

Zádory Károly

Vetélkedők a gyermekkönyvtárban

Az utóbbi években a szellemi felkészültség nyilvánosság előtti bizonyításának igen kedvelt, s ma már igazoltan jól és eredményesen bevált formája a vetélkedés. E forma és az ezen belül alkalmazott módszerek gyermekeink körében is nagy kedvet ébresztettek a versengésre. Könyvtáraink is egyre szélesebb körben keresik e forma újabb és újabb módszereit.

Gyermekolvasóink körében, a fejlődéslelektani sajátosságokat figyelembe véve, használjuk fel e formát az olvasás megszerettetésére, játékosan szórakoztatva nevelésre, a tudásszomj felkeltésére, a képzeletvilágtól az objektív valóság megismeréséig való eljutásra, aktivitásuk, cselekvőkészségük fejlesztésére.

Általában a 9–14 év közötti gyermekek, ha sokszor csak virtuozitásból is, szívesen vetélkednek egymással, ami számukra is azt jelenti, hogy nemcsak testi erővel, hanem szellemi erővel is lehet másokat legyőzni.

Az életkori sajátosságok figyelembevételével elsődleges, amikor a gyermekolvasók részére összeállítjuk a vetélkedő anyagát. De soha ne feledjük, hogy a könyveket akarjuk megszerettetni, megismertetni, minden eszközzel arra irányítani a figyelmet! Milyen segédeszközöket használhat fel a könyvtáros a vetélkedő megrendezéséhez? Ha megtörtént a téma kiválasztása — mely lehet: egy könyv, egy témakörből több irodalmi alkotás, egy történelmi időszak szép-irodalmi, társadalomtudományi, természettudományi, életrajzi, művészeti alkotásai, utazások, — akkor a következő tennivaló, összegyűjteni a kiegészítő eszközöket, melyek lehetnek: térkép, lemez, magnófelvétel. „Mi ez?”, „Ki ez” művészettörténeti társasjáték, szemléltető rajz, folyóirat, gyermekeknek készített ajánló jegyzékek, bibliográfiák, könyvborítók, diafilmek stb. A vizuális hatás döntő és alapvető a korosztálynál. Természetesen az alapvető irodalom segít abban, hogy mit válasszunk még hozzá, milyen eszközök egészíthetik ki a vetélkedőket.

A vetélkedés épüljön a már korábban szerzett ismeretekre, mely olvasottsággal kell, hogy párosuljon. Az előre, és nagy gonddal összeválogatott kérdések állítsák önálló feladatok megoldása elé a gyermekeket. Törekedjen a könyvtáros a dialektikus egységre a tematika összeállításánál, mert a 12–14 éves gyerekek érdeklődésének központjában az összefüggések keresése, az objektív valóság megismerésének vágya áll.

10 éven aluli gyermekolvasók körében igen eredményes a játékos vetélkedők rendezése a Bölcs Ba-

goly sorozat könyveiből, melynek elismerésre méltó példáját láthattuk Kazincbarcikán.

A vetélkedők időpontját úgy kell meghatározni, hogy legyen elegendő idő mind a könyvtáros felkészülésére, mind a gyermekekére. A vetélkedők lefolyásának technikai feltételeit is előre kell biztosítani.

Beszélnünk kell még a zsűritagok megválasztásáról. Törekednünk kell arra, hogy a gyerekek ne érezzenek elfogultságot, s arra, hogy a zsűritagok felkészültsége, a témakörökben való jártassága a vetélkedők színvonalának emeléséhez járuljon. A gyerekek körében nehezebb vetélkedőt rendezni, zsűrizni, mint a felnőtteknél, mert minden mozzanat, elhangzott szó, irányítás, kiegészítés, véleményezés, a mindenre fogékonyan reagáló gyermeknek szól, akit ebben a játékosságban is nevelni kell.

A vetélkedő lehet egyéni, és csoportos, ennek a formának a megválogatása a könyvtáros elképzeléseitől függ. A vetélkedés után a legnagyobb öröm az eredményhirdetés a jutalomoztással. A könyvtárban rendezett vetélkedők jutalma mindig könyv legyen! Ha az eddig elmondott és felvázolt elveket tartva szem előtt készülünk a rendezvényre, a kapott könyvjutalmak értéke megsokszorozódik, mert becsülettel megdolgoznak a gyermekek a vetélkedő sikeréért.

Nagyon helyes volna, ha a gyermekkönyvtárosok ez év folyamán egy esetben rendeznének „környezetismereti” vetélkedőt a III., IV. osztályos olvasók részére, a lakóhely múltjáról, jelenéről. Nagy hibát követ el az a könyvtáros, aki úgy gondolkodik, hogy gyerekekről van szó, nem kell azt olyan „komolyan” venni! Igaz, a vetélkedő hangulata játékos, vidám, sokoldalú, alaposan átgondolt, jól szervezett egységet alkosson, hogy feledhetetlen élményt jelentsen a résztvevőknek. A felkészülés komoly, odaadó kutatómunkát, jó fellépést, sokoldalú tájékozottságot, pedagógiai felkészültséget kíván a könyvtárostól.

Gyermekeink játékos kedvét, képességét az ismeretanyag bőséges, de rendezett befogadására, használjuk fel tudatosan az ismeretek rendszerezésére, bővítésére, további érdeklődés felkeltésére, ébrentartására, alkotnívágásának kielégítésére, hogy a gyermekirodalom alkotásait mind szélesebb körben megismerje.

A könyvtáros sok ötletességgel, egyéni elgondolásokkal, leleményességgel állíthatja össze a csoportos foglalkozások tematikáját, de mindig az életkori sajátosságoknak megfelelően.

Bárdos Józsefné

A költészet napja Tokajban

Szürke, esős reggel volt április 11-én, vasárnap. Sűrű, ólmos eső mosta az aszfaltot, mintha télbeforduló ős lenne. Nem ilyen időt vártunk e napra, e nevezetes, s ma már hagyományos ünnepnapra, József Attila, a nagy proletár költő születésnapján. Ekkor a költészet napját ünneplik országszerte. Neves, és ma még tán ismeretlen nevű költők járják a városokat, falvakat, hogy közvetlen ismeretséget köt-

ve olvasóikkal, átnyújtsák alkotásaik néhány darabját. Tokajba Mátyás Ferenc, Niklai Ádám, Akác István és Borsodi Gyula költők látogattak el.

Kissé fázósan kuporogtunk a művelődési autó ülésin, találgatva, vajon kik és hányan várják a költőket ebben a nemszeretem időben?! Tokajba érkezvén elindultunk a művelődési klub felé, míg közben a templomba igyekvők kis csapatát mellőztük. Igen,

a kalendárium furcsa járása szerint egybeesett a híres virágvasárnap, s ez ma még nem közömbös egy falu életében. Újból elfogott a szorongás, lesz-e elég érdeklődő?! Kétségeim azonban hamar eloszlottak, amikor végigpillantottam a kis híján megtelt kultúrtermen. Hát eljöttek!

A szokásos köszöntő, az ünnepet méltató bevezető szavak után végre a költőké a szó! Mátyás Ferenc a Napasszony című versét, Niklai Ádám a Meditáció egy távirószlop tövében c. költeményét, Akác István a Remény, és Borsodi Gyula a Római hajnal c. alkotását olvasta fel. A közönség, amely főként fiatalokból állt, kérdésekkel faggatta a kedves vendégeket. Ha szabad és lehetséges különbséget tenni a népszerűség szempontjából, úgy a legközvetlenebb kérdéseket a fiatal Akác István kapta, a mai fiatalagságról faggatták az ifjú hallgatók. Mátyás Ferencet arra kérték, beszéljen a József Attilával töltött időkről, személyes élményeiről, s magáról József Attiláról. Niklai Ádám közvetlen szavai a modern fiatalokról és a fiatalok irodalmi tájékozottságának problémájáról, valamint a felelősségről élénk vitát eredményeztek a közönség és a költők között. Borsodi Gyula, — akit

már a Borsodi Rádió útján is ismertek — azt a kérdést kapta: hogyan tudja összeegyeztetni e két tevékenységet és hogyan használja fel a rádióadta lehetőséget a fiatal költők munkáinak népszerűsítésére. Meleg, baráti kapcsolat alakult ki a vendégek és fogadók között. Nagy figyelemmel, szomjas érdeklődéssel és szeretettel hallgatták a költők válaszait, megnyilatkozásait, mintegy megnyugtatva önmagukat, helyesen élnek-e, jó irányban indultak-e a kulturált élethez vezető úton. Aztán lecsendesült a vita, elfogtak a kérdések a válaszokkal együtt és búcsúzni kellett. A zárószó Mátyás Ferenc „Nézem a tanyát” című költeménye volt, melyet a szerző olvasott fel. Kellems élményekben gazdag és felejthetetlen találkozó volt.

A kocsí újból kigördült az esőre, mely már szűnőben volt. Sietni kellett, mert estére új közönség, új találkozók várják a kedves költőket, s ők mennek fáradhatatlanul, viszik a kultúrát jelentő, belőlük fakadó rímeket, viszik a legnagyobb költő, József Attila emlékét e szép napon, a Költészet Napján.

Dr. Benkő Csabáné

Móricz Virág Sajószentpéteren

Kulturális hónap keretében ünnepelte meg a sajo-szentpéteri Lévay József Járási Könyvtár felszabadulásunk évfordulóját április 9-én. Méltó volt az ünnephez, hogy arra megnyerték Móricz Virág írónőt, a nagy regény- és színműíró leányát. Az író-olvasó találkozón mintegy százan vettek részt a közönség lakói közül. Az esten részt vett a Megyei Tanács Művelődésügyi Osztálya, a Járási Tanács Művelődésügyi Osztálya, a Járási Nótanács, és a Községi Tanács képviselője. Az ünnepi estét a Járási Könyvtár igazgatója nyitotta meg, aki felszabadulásunk ünnepe kapcsán megemlékezett irodalmunk húsz éves fejlődéséről, üdvözölte a jeles írónőt, a megjelenteket. Az előadás előtt az író Apám regénye c. kötetéből hallottunk részleteket.

Móricz Virág írónő a maga szerény, közvetlen előadásában meghatóan emlékezett meg apjáról, életéről, küzdelmeiről, családi kapcsolataikról, a csécei és leányfalusi emlékekről, ahol mint gyerek, leánytestvéreivel együtt éles szemmel figyelte családjuk életét. Mint elmondotta, apja nagyon egyszerű volt. Semmi különös nem volt benne, bohém sem volt, egyszerű, mint a többi ember, aki csak a munkájának és családjának élt. Elmondta többek között, hogy az Állami Vasutaktól állandóan bérletjegyet váltott ki, évi 900 koronáért, hogy módja legyen bármikor vidékre utazni és írásaihoz tapasztalatot szerezni az igazság érdekében. Mindig igazat írt és a kor társadalmi és irodalmi fejlődését igyekezett munkájával elősegíteni. Nagyon sokat dolgozott, s bár a Légy jó mindhalálig c. regénye jó bevételt biztosított, de ezeket az összegeket a nyomdászamlák vitték el legtöbbször. Visszaemlékezett arra az időre, amikor a Nyugat c. folyóirat léte érdekében maga is ügynökkölt, pedig elég lett volna 2000 fő e folyóirat fenntartásához. De még ezt is alig tudták biztosítani. Móricz Virág írónő, mint mondotta, a saját életében két világ találkozott: a múlt és a jelen. A múlt a maga

problémáival, eszméivel, és a mai megváltozott kor, amikor a tanulás lehetősége mindenki előtt nyitva áll, csak élni kell vele és tehetség kell hozzá. Elmondotta a továbbiakban, hogy mint egyetemista kezdte bontogatni írói szárnyait. Édesapja oldalán részt vett mint személyi titkár a Nyugat szerkesztőségében és első írásai is itt jelentek meg. Művei közül a legjobban a Pókháló c. regényét szereti. Írásaiban a dolgozó nő és az értelmiség problémáit ábrázolja, s szeretné hogy ha az olvasók olyan szeretettel olvassák műveit, mint amilyen szeretettel írta azokat. Mint elmondotta nemrégén járt Finnországban és a helyszínen írott igen kedves kis riportban számol be a finnek életéről, élményeiről, most fog megjelenni a Magvető kiadásában.

Szeretettel és örömmel emlékezett meg legutóbbi Cséce-i látogatásáról, amelyre úgy került sor, hogy az Építési Minisztérium Műemlékosztálya apja szülőházát renováltatta. Erről cikket is írt a Magyar Nemzet márc. 28-i számában Tavasz Csécsén címmel.

Érdekes riportorozatában megemlékezik a kor változásáról, amelyen a falu lakosai is keresztülmentek, és a szocialista ország fejlődését igyekeznek kimunkálni. A továbbiak során felkérte a hallgatóságot szóljanak hozzá előadásához, és vitassák meg az elmondottakat. Kérdések hangzottak el, hozzászólások, amit az írónő igen örömmel vett tudomásul és elmondotta, hogy olyan munkát kíván még megírni, amely méltó lesz apja örökéhez. Végezetül a Községi Tanács elnöke és a Járási Könyvtár igazgatója köszönte meg a szép előadást. Az olvasók, a megjelentek igen kellemes érzéssel távoztak a jól sikerült rendezvényről, és hangot is adtak annak a kívánságuknak, hogy a szép kiállítású könyvtárhelyiség életét még hasonló előadásokkal gazdagítani kell.

Dr. Tóth Bertalan

Hírek könyvtáraink életéből

Április 1-én ünnepélyes keretek között megnyitották a putnoki járási könyvtárat. A megnyitón a Magyar Televízió munkatársai is jelen voltak. Az újjáalakított könyvtárban külön részlegben helyezték el a gyermek és ifjúsági irodalmat.

*

Április 4-én ünnepélyesen nyitották meg a vizsolyi művelődési házat, melyben korszerűen felszerelt községi könyvtár kezdte meg működését.

*

Április 11-én a Költészet Napján Fodor József Kossuth-díjas és Mátyás Ferenc József Attila-díjas költő látogatott el megyénkbe. Baktakéken, Ózdon, Mezőkövesden, Tokajban és Perkupán találkoztak az olvasókkal, verskedve velük.

*

A MESZÖV ebben az évben 228 134 forintot ajánlódokozott a megye községi könyvtárainak állományuk fejlesztésére. Ezúton is köszönjük támogatásukat.

*

Az edelényi járási könyvtár dicséretes leleményességgel játszó-udvart építtetett gyermekolvasóinak. A hintákon, homokozón kívül feketére festett falon rajzolhatnak a kis „művészek”.

*

Az encsi járásban áprilisban megrendezték a Heránmenti Kulturális Hónapot. A rendezvénysorozatból kiemelkedett a novajdrányi író-olvasó találkozó, ahol a mai magyar irodalom képviselőit — Szeberényi Lehel, Kónya Lajost és Fábián Zoltánt több mint kétszáz olvasó hallgatta meg.

*

Megkezdte működését Baktakéken megyénk első körzeti könyvtára. A megnyitó ünnepségen Fodor József, Mátyás Ferenc és Baráth Lajos találkozott olvasóival.

*

A II. Rákóczi Ferenc Könyvtár új sorozat kiadását indította meg. A „Könyvtári Füzetek” első száma az elmúlt év végén jelent meg „A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei hírlapok és folyóiratok bibliográfiája 1842—1963” címmel. Felhívjuk községi könyvtáraink figyelmét, hogy a kiadvány komoly segítséget jelent a helytörténeti kutatóknak. A Könyvtárellátó Vállalat 5/a sz. megrendelő jegyzékén szerepelt, akik még nem vásárolták meg, igyekezzenek a mulasztást pótolni!

*

Az edelényi járási könyvtár rendszeres időközökben tájékoztatja olvasóit a könyvtár legfontosabb eseményeiről. Az „Edelényi Könyvtári Tájékoztató” sorozatban több kiadványuk jelent már meg. Író-olvasó találkozókat, klubestjeik programját, televízióadások időpontját és az ajánlott irodalmat közlik olvasóikkal. A sorozat tartalmi színvonalát csak emeli az izléses külső forma.

*

A II. Rákóczi Ferenc Könyvtárban április hónapban tizenkét könyvtáros szerezte meg a Könyvtárosképző Szaktanfolyam oklevelét. A végzett hallgatók Borsod megye tanácsi, szakszervezeti könyvtáraiban és a Nehézipari Műszaki Egyetem Könyvtárában, valamint Heves megye könyvtáraiban dolgoznak.

1964. december 20-án megnyitotta kapuit a mezőkövesdi Művelődési Ház, melyben korszerű járási könyvtár is helyet kapott. Az új járási könyvtárban külön részleg áll rendelkezésére a felnőtteknek és külön a gyermekeknek. Az elmélyültebb tanulás lehetőségét külön olvasóterem biztosítja.

*

Az encsi járási könyvtár pályázatot hirdetett olvasói körében a 20 éves magyar irodalom népszerűsítésére. Az olvasóknak arról a műről kell írniok, amelyik szerintük a legjobb alkotásnak számít.

*

A II. Rákóczi Ferenc Könyvtár gyermekrészlege előadásokat, módszertani bemutatókat tart a megye községi és járási könyvtáraiban. Sajószentpéteren, Szikszón, Putnokon, Sátoraljaújhelyen, Kazincbarcán és Ongán sok száz gyermek nézte meg a rendezvényeket.

*

A II. Rákóczi Ferenc Könyvtár gyermekrészlege kapcsolatot teremtett a miskolci kórház Heine Medin osztályával. Megállapodtak abban, hogy a beteg gyermekek szórakoztatására rendszeresen műsort adnak. Az első rendezvényt az Ünnepi Könyvhéten a Gyermekkönyvek Napján tartják meg.

*

A közeljövőben befejeződik a sárospataki községi könyvtár épületének felújítása. A felettes tanácsi szervek segítségével végre Sárospatak is méltó helyet tud biztosítani könyvtárának.

*

A községi és járási tanácsok segítségével tovább bővül a korszerűsített könyvtárak száma. Perkupa, Sajókaza, Nekézseny és Tarcal községekben adtak át korszerű szabadpolcos könyvtárakat.

*

A II. Rákóczi Ferenc Könyvtár gyermekrészlege 1965. év folyamán kiadja a Gyermekszínpad sorozatban megjelent műsorok, jelenetek annotált jegyzékét, kiegészítve a gyermekkönyvtárban megtalálható és az általános iskolai korosztálynak szóló egyéb műsoranyaggal. Elkészült a Gyermekkönyvtár dia-tárának új, kiegészített katalógusa is.

*

A II. Rákóczi Ferenc Könyvtár megjelentette az Új Szerzemények című katalógust, mely a könyvtár 1965. első negyedévi gyarapítását tartalmazza.

*

A Miskolci Nemzeti Színház és a II. Rákóczi Ferenc Könyvtár együttműködése alapján minden színházi bemutatóra röplap bibliográfiát készít a könyvtár. A színpadi szerző életét és munkásságát bemutató kiadványoknak nagy sikere van.

*

A Mezőgazdasági Könyvhónap idején több sikeres találkozót rendeztek megyénk könyvtárai mezőgazdasági szakírókkal. Kiemelkedőbb esemény volt az emódi mezőgazdász klub megnyitása, és az encsi járásban szakíró-olvasó találkozóval egybekötött termelési mutatók megrendezése.

Sátoraljaújhely könyvtári helyzete tovább javul. Új helyiségben május 1-én nyílt meg a Városi Tanács és a Megyei Tanács anyagi támogatásával korszerűen berendezett 1. sz. Városi Fiókkönyvtár. A Járási Könyvtár mellett ez lett a második modern, korszerű könyvtár Sátoraljaújhelyen.

*

Befejezéshez közeledik a tolcsvai könyvtári kiskörzet kialakítása. Az állományrendezés során 1100 kötet új könyv került átleltározásra a kiskörzet állományába. A kiskörzeti összevonástól az érintett közsé-

gek könyvtári életének erőteljes fellendülését várjuk.

A II. Rákóczi Ferenc Könyvtár az elmúlt év végén megjelentette a „Húsz éve szabadult fel megyénk” c. kiadványát. Az összeállítás igen nagy segítséget nyújtott a felszabadulás 20 éves évfordulóját előkészítő szervezeteknek, mivel eseménynaptári része a megye községeinek betűrendjében és a felszabadulás időrendjében tárgyalja az anyagot. Tanulmányokat közöl a felszabadulás történelmi tényével kapcsolatban, feltárja a felszabadulás élményét megőrkítő szépirodalmi alkotásokat. A kötet gazdag tartalma és jó kivitelezése a kiadvány összeállítóját, Kluger Lászlónét dicséri.

Kimutatás

az 1964. év könyvtári munkájának eredményeiről

Sor- szám	Megye, járás, város:	Könyvállomány		Emelkedés:	Olvasók száma:		Emel- kedés	Kölcsönzött kötetek száma:		Emel- kedés
		1963.	1964.		1963.	1964.		1963.	1964.	
1.	Megyei Könyvtár	79 956	87 731	7 775	7 048	7 478	430	195 090	200 367	5 277
2.	Kazincbarcika	28 353	35 125	6 772	3 547	4 307	760	101 034	168 746	67 712
3.	Edelény	66 614	77 877	11 263	12 038	11 845	— 193	212 700	231 798	19 098
4.	Encs	71 614	90 390	18 776	13 811	14 787	976	217 799	267 381	49 582
5.	Mezőcsát	40 796	48 276	7 480	6 324	7 131	807	119 737	153 396	33 659
6.	Mezőkövesd	52 257	62 019	9 762	8 143	8 602	459	190 136	217 867	27 731
7.	Miskolci jár.	56 756	73 723	16 971	9 909	12 002	2 093	215 090	285 326	70 236
8.	Ózdi jár.	55 399	71 658	16 259	7 637	8 830	1 193	141 305	204 750	63 445
9.	Sátoraljaújhely	89 141	111 144	22 003	15 069	15 695	626	287 661	376 611	88 950
10.	Szerencs	68 554	79 343	10 789	10 837	11 174	337	232 436	290 086	57 650
	Megyei hálózat összesen:	609 440	737 290	127 850	94 363	101 851	7 488	1 912 988	2 396 328	483 340
11.	Miskolc város	87 392	107 272	19 880	8 447	10 272	1 825	357 874	431 743	73 869
	Tanácsi össz.:	1 479 832	844 562	147 730	102 810	112 123	9 313	2 270 862	2 828 071	557 209
12.	Szakszerv. hálózat	349 350	316 027	—33 323	38 134	30 222	—7 912	890 761	661 052	—229 709

Cikkeink szerzői:

- BÁRDOS JÓZSEFNÉ,
a II. Rákóczi Ferenc Könyvtár munkatársa.
- DR. BENKŐ CSABÁNÉ,
a II. Rákóczi Ferenc Könyvtár munkatársa.
- DR. BODGÁL FERENC,
a miskolci Herman Ottó Múzeum munkatársa.
- CSERHÁTI JÁNOS,
a Bartók Béla Művelődési Ház Könyvtárának vezetője.
- DR. DEÁK GÁBOR,
a II. Rákóczi Ferenc Könyvtár igazgatóhelyettese.
- DEMKÓ IMRÉNÉ,
a göncruszkai községi könyvtár vezetője.
- GYÓRI ERZSÉBET,
a II. Rákóczi Ferenc Könyvtár munkatársa.
- KOPASZ ERZSÉBET,
a Városi Könyvtár Ady Endre fiókkönyvtárának vezetője.
- KORDOS LÁSZLÓ,
a Városi Könyvtár igazgatója.
- KUCHTA GYULA,
a Nehézipari Műszaki Egyetem Központi Könyvtárának munkatársa.
- MAGYAR ANDRÁS,
az SZMT Szakmaközi Könyvtárának vezetője.
- SOTKÓ JÓZSEFNÉ,
a II. Rákóczi Ferenc Könyvtár munkatársa.
- SZABÓ GYULA,
az encsi járási könyvtár igazgatója.
- SZÓNYI LÁSZLÓ,
a II. Rákóczi Ferenc Könyvtár igazgatója.
- DR. TÓTH BERTALAN,
a sajszentpéteri járási könyvtár olvasója.
- TÓTH JÓZSEF,
a Borsod—Miskolci Népművelési Tanácsadó vezetője.
- VARGA BÉLA,
a MESZÖV művelődési főelőadója.
- ZÁDORY KÁROLY,
a mezőkövesdi járási könyvtár igazgatója.

DR. DEÁK GÁBOR
 II. Rákóczi Ferenc Könyvtár igazgatóhelyettese

DEMKÓ IMRE
 Könyvtár igazgató

GYÖRI ERZSÉBET
 II. Rákóczi Ferenc Könyvtár igazgató

KOVÁCS ERZSÉBET
 Városi Könyvtár igazgató

KORDOS LÁSZLÓ
 Városi Könyvtár igazgató

BUCHTA GYULA
 Könyvtár igazgató

MÁTYÁS ANDRÁS
 Könyvtár igazgató

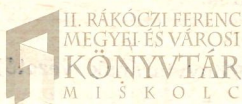
SZÉKELY LŐRINC
 II. Rákóczi Ferenc Könyvtár igazgató

DR. TÓTH BERTALAN
 Városi Könyvtár igazgató

TÓTH LŐRINC
 Városi Könyvtár igazgató

VARGA BÉLA
 Könyvtár igazgató

ZADÓRY Károly
 Könyvtár igazgató

 II. RÁKÓCZI FERENC
MEGYEI ÉS VÁROSI
KÖNYVTÁR
MISKOLC

A II. RÁKÓCZI FERENC KÖNYVTÁR
NYITVATARTÁSA:

Felnőtt kölcsönző: hétfőtől péntekig 11—19 óráig.

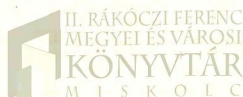
Felnőtt olvasóterem:
hétfőtől péntekig 10—18 óráig.

A NEHÉZIPARI MŰSZAKI EGYETEM
KÖZPONTI KÖNYVTÁRÁNAK
NYITVATARTÁSA:

	Kölcsönző:	
hétfő—péntek		9—16 óráig
szombat		9—13 óráig
	Olvasóterem:	
hétfő—péntek		9—20 óráig
szombat		9—13 óráig

A LENIN KOHÁSZATI MŰVEK MŰSZAKI
KÖNYVTÁRÁNAK NYITVATARTÁSA:

munkanapokon	7—15,30 óráig
szombaton	7—12 óráig

A DIÓSGYŐRI GÉPGYÁR MŰSZAKI
KÖNYVTÁRÁNAK NYITVATARTÁSA:

hétköznap	7—15,30 óráig
szombaton	7—12 óráig

AZ ÓZDI KOHÁSZATI ÜZEMEK MŰSZAKI
KÖNYVTÁRÁNAK NYITVATARTÁSA:

hétköznapokon	10—17 óráig
szombaton	7—12 óráig